

Levuka: Bible for Matthew

Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>."

Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original. No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Matthew

Chapter 1

¹Ai vola ni tubutubu i Jisu Karisito, na luve i Tevita, na luve i Eparama. ²A tama i Aisake ko Eparama; ka tama i Jekope ko Aisake; ka tama i Juta kei iratou na tuakana kei iratou na tacina ko Jekope; ³ka tama i Feresi kei Sera ko Juta, a tinadrau ko Tema; ka tama i Esiromi ko Feresi; ka tama i Erami ko Esiromi; ⁴ka tama i Amininatapi ko Erami; ka tama i Nasoni ko Amininatapi; ka tama i Salimoni ko Nasoni; ⁵ka tama i Poasi ko Salimoni, a tinana ko Reapi; ka tama i Opeti ko Poasi, a tinana o Ruci; ka tama i Jese ko Opeti; ⁶ka tama i Tevita na tui ko Jese. Ka tama i Solomoni ko Tevita na tui, a tinana ko koya ka wati i Uraia eliu; ⁷ka tama i Riopoami ko Solomoni; ka tama i Epaia ko Riopoami; ka tama i Asa ko Epaia; ⁸ka tama i Josafati ko Asa; ka tama i Jorami ko Josafati; ka tama i Usaia ko Jorami; ⁹ka tama i Jocani ko Usaia; ka tama i Aasi ko Jocani; ka tama i Esekaia ko Aasi; ¹⁰ka tama i Manasa ko Esekaia; ka tama i Emoni ko Mansa; ka tama i Josaia ko Emoni; ¹¹ka tama i Jekonaia kei iratou na wekana ko Josaia, ni sa yaco na gauna era yadi kinia ki Papiloni. ¹²Ia ni sa yadi voki lia ki Papiloni, sa qai sucu ko Salaciel, a tamana ko Jekonaia; ka tama i Serupapeli ko Salaciel; ¹³ka tama i Epiuta ko Serupapeli; ka tama i Elaiakimi ko Epiuta; ka tama i Asori ko Elaiakimi; ¹⁴ka tama i Setoki ko Asori; ka tama i Akeimi ko Setoki, ka tama i Iliuta ko Akeimi; ¹⁵ka tama i Eliesa ko Iliuta; ka tama i Macani ko Eliesa; ka tama i Jekope ko Macani; ¹⁶ia ko Jekope na tama i Josefa na wati Meri, ko koya sa sucu mai kinia o Jisu, ko koya sa vatokai ko Karisito. ¹⁷Sa qai mani tinikava nai tabatamata kece lia sa vatekivu vata kei Eparama ka yacovi Tevita; ia sai tabatamata e tinikava ko ira sa vatekivu vata kei Tevita ka yacovia na kena yadi ki Papiloni ka yacovia na Karisito. ¹⁸Ia sa vakoya voki lia na sucu i Jisu Karisito: Sa musu eliu ko Meri na tinana vi Josefa, ia ni rau sa yali mada lia ni viyacovi, sa votu na nona bukete mai vua na Yalo Tabu. ¹⁹Ia sa yalododonu ko Josefa na watina, a sa yali ni via vavotuya, sa lomania me dai tu kinia ka vuni. ²⁰Ia ni sa vananumia tiko ko koya na ka koya, sa qai dua lia na agilosu ni Turaga sa rairai mai vua ena tadra, ka tukunia, I Josefa, na luve i Tevita, kakua ni rere ni yadi Meri na watimu: ka ni sa tubu mai vua na Yalo Tabu na ka sa kunekunetakia: ²¹ia ena vasucumia ko koya e dua na gonetagane; ia mo vayacani koya o Jisu; ka ni sai koya lia ena vabulai ira na nona tamata mai na nodrai valavala ca. ²²Ia sa yaco lia na ka koya, me vayacori sara lia kinia na vosa ni Turaga ko ya sa vosatakia kinia na parofita, ka tukunia, ²³Raicia ena bukete e dua na goneyalewa, ka na vasucumia e dua na gonetagane, Ka na vayacani voki lia ko Immanueli: a kenai balebale, Na Kalou sa tiko vata kei ita. ²⁴Ia sa yadra mai ko Josefa ka sa qai qai ka caka na ka ka tukunia vua na agilosu ni Turaga, a sa yadia na watina: ²⁵a rau sa yali ni viyacovi, sa sucu mada na nona ulumatua na gonetagane; a sa vayacani koya sara lia ko Jisu.

Chapter 2

¹Ia ni sa sucu ko Jisu mai Pecileema e Jutia ena gauna sa tui voki lia kinia ko Eroti, raicia, eso lia na tamata vuku mai natuicake era sa qai mai ki Jerusalemi, ²a ra sa tukunia, Evei ko koya sa sucu me nodra tui na kai Jutia? ni kitou a raicia na nona kalokalo mai na tu i cake, ka kitou sa qai mai me cuva sara lia vua. ³Ia ni sa rogocia ko Eroti na tui, sa kidroa vata kei Jerusalemi taucoko vata kaya: ⁴ia ni sa vasoqoni ira vata kece sara lia na bete levu kei ira voki lia na vunivola ni tamata, sa tarogia ko koya se na sucu beka lia evei na Karisito. ⁵Era sa tukunia vua, Mai Pecileema e Jutia: ni sa vola vakoya na parofita, ⁶Ia ko iko Pecileema, e na vanua ko Juta, Ko sa yali ni lailai sara vi ira na viyasana e Jutia: Ni na tubu mai vi iko e dua na Turaga, Ko koya ena lewai ira kece sara lia na noqu tamata na Isireli. ⁷Ia ko Eroti, ni sa kacivi ira vailo na tamata vuku, sa qai tarogia matua vi ira na gauna sa rairai kinia na kalokalo. ⁸A sa talai ira ki Pecileema, ka tukunia, Dou qai vaqara matua sara na gone lailai; ia ni dou sa raicia, tukunia mai vi au, meu qai cuva voki lia vua. ⁹Ia ni ra sa rogocia na vosa ni tui, era sa qai, ka raicia, na kalokalo era a raicia mai natuicake, sa liutaki ira, a sa qai tu vadua, ni sa donumakia na tikinia sa koto kinia na gone lailai. ¹⁰Ia ni sa raicia na kalokalo, era sa reki valevu sara lia. ¹¹Ia ni ra sa curu ki vale, era sa raicia na gone lailai kei Meri na tinana, a ra sa cuva sobu, ka varokoroko sara vua; ia ni ra sa serekia na nodrai solesole kamunaga, era sa vacaboya vua eso nai solisoli; na koula, kei na drega me vakamai, kei na mura. ¹²Ia ni sa vasala vi ira ena tadra na Kalou me ra kakua ni qai voki vi Eroti, era sa lesu voki lia ki na nodra vanua ena sala tani. ¹³Ia ni sa qai tani, raicia sa qai rairai vi Josefa ena tadra e dua na agilosu ni Turaga, ka tukunia, Mo cavu tu, mo yadia na gone lailai kei na tinana, ka tuba ki Ijipita, ka warakia mai kinia na noqu vosa vi iko; ni na vaqara na gone lailai ko Eroti me vamatea. ¹⁴Sa qai cavu tu ko koya, ka yadia na gone lailai kei tinana ena bogi, ka qai ki Ijipita. ¹⁵a sa tiko mai kinia ka yacovia na mate i Eroti: me vayacori kinia na vosa ni Turaga ko ya sa tukunia na parofita, ka tukunia, Au a kacivia na luvequ mai Ijipita. ¹⁶Ia ko Eroti, ni sa qai kila era a vakaisini koya ko ira na tamata vuku, sa cudru valevu sara, ka sa talatala yani, me vamatei ko ira kece lia na gonetagane lailai era sa tiko mai Pecileema, kei na kena viyasana kece lia, ko ira era yabaki yarua kei ira voki lia era lailai sobu, me rautia na gauna ka tarogia matua kinia ko koya vi ira na tamata vuku. ¹⁷Sa qai vayacoria na ka sa vosatakia ko Jeremaia na parofita, ka tukunia, ¹⁸E dua na domo sa rorogo mai Rama, A qoqolou, kei na tagi, kei na somate levu, Sa tagicaki ira na luvena ko Rejeli, A sa bese ni vacegui, ni ra sa yali. ¹⁹Sa mate ko Eroti, sa qai rairai vi Josefa mai Ijipita ena tadra, e dua na agilosu ni Turaga, ²⁰ka tukunia, Mo cavu tu, ka yadia na gone lailai kei tinana, ka qai ki na nodra vanua na Isireli: ni ra sa mate ko ira sa vaqara na gone me ra vamatea. ²¹Sa qai cavu tu ko koya, ka yadia na gone lailai vata kei tinana, a sa qai mai ki na nodra vanua na Isireli. ²²Ia ni sa rogocia na tui mai Jutia ko Arikeleo nai sosomi kei Eroti na tamana, sa rere ni qai kinia; ia ni sa vasala vua na Kalou ena tadra, sa lesu voki lia ko

Chapter 3

koya ki na yasayasa va Kalili: ²³a sa qai tiko vadua ki na koro na yacana ko Nasereci, a sa vayacoria kinia na ka era sa vosatakia ko ira na parofita, Ena vatokai ko koya, a kai Nasareci.

Chapter 3

¹Ia ena gauna koya sa qai mai ko Joni na dauvipapita isotaki, ka dauvunau voli e lomai ni vanua mai Jutia, ²ka tukunia, Dou vivutuni! ni sa voleka na matanitu valomalagi. ³O koya koya sa vosa kinia ko Aisea na parofita, ka tukunia, A domonia e dua sa kacakaci e loma ni vanua, Dou caramakia na sala i Jiova, Caka me dodonu na nona sala. ⁴Ia ko Joni koya, sa vaisulu enai sulu vuti ni kameli, ka vau na tolona ena wa kuli-ni-manumanu; ka sa kena kakana na vodre kei na oni ni vikau. ⁵A sa qai mai vua ko ira mai Jerusalemi kei Jutia taucoko, kei na yasana taucoko sa voleka ki na Joritani, ⁶a sa papita isotaki ira ko koya ena Joritani, ni ra sa vatusa tiko na nodrai valavala ca. ⁷Ia ni sa raicia sa lewe levu na Farisi kei nai tokani i Setoki, era sa qai mai kei na nona papita iso, sa tukunia vi ira, Koi ikodou na kawa ni gata, ko cei sa vasalataki ikodou mo dou tuba tani mai na cudru, sa qai tiko mai? ⁸ko koya mo dou vuatakia na vua e kilikili kei na vivutuni. ⁹ia dou kakua ni nanumia mo dou tukunia e lomamudou, A tama i kimamu ko Eparaama: niu sa tukunia vi ikodou, e rawarawa vua na Kalou me vatuburia na vivatu koya me ra luve i Eparaama. ¹⁰Ia na matau sa dai ni kua ena vu ni kau; ka sa ta dai kinia na kau kece lia sa yali ni vuatakia na vua vinaka, a sa dai sara ki na bukawaqa. ¹¹E dina kau sa papita isotaki ikodou ena wai ni dou sa qai vivutuni: ia ko koya lia ena muri au mai sa levu cake vi kirau, ia na nona vava kau sa yali ni yaga meu yadia: ena papita isotaki ikodou ko koya ena Yalo Tabu kei na bukawaqa: ¹²a sa tu lia e ligana na nonai sivi ni sila, ka sa na vasavasavatakia sara lia ko koya na sila ni nona rara, ka binia vata lia na nona sila ki na lololo; ka sa va visa ko koya na qana ena bukawaqa e yali ni bokoci rawa. ¹³Sa qai mai Kalili ko Jisu ki na Joritani vi Joni, me papita isotaki vua. ¹⁴A sa via tarovia ko Joni, ka tukunia, Sa yaga lia vi au mo ni papita isotaki au, ia koi ikonu ko ni sa qai voki lia mai vi au? ¹⁵A sa saumia ko Jisu, ka tukunia vua, Ia me yaco vakinia mada lia ena gauna koya, ni daru na vayacoria kinia na ka kece sa vinakatia na Kalou.” A sa mani vadonuya kina o Joni. ¹⁶Ia ko Jisu, ni sa papita isotaki oti, sa cabe sara lia mai wai: ka raicia, sa qai tawase rua vua na lomalagi, a sa raicia ko koya na Yalo ni Kalou ni sa qai sobu mai me vaka na ruve, ka sa mai ro toka lia vua. ¹⁷ka raicia, sa dua na domo mai lomalagi, sa tukunia, O koya lia koya na noqu Gone ni toko, au sa dauvinakatia valevu.

Chapter 4

¹Sa qai yadi Jisu i colo na Yalo Tabu ki na vikau, me dauveretaki koya na tevoru. ²Ia ni sa lolo ko koya ena siga e vasagavulu kei na bogi e vasagavulu, sa qai viakana. ³A sa qai mai vi koya na dauvere, ka tukunia, Kevaka ko sa Luve ni Kalou, mo tukunia mada me vuki mei buli madrai na vivatu koya. ⁴A sa vosa ko koya, ka tukunia, Sa volai, Ena yali ni bula na tamata ena madrai dua loa lia, sa bula lia ena vosa kece lia sa qai mai na gusu ni Kalou. ⁵Sa qai yadi koya na tevoru ki na koro tabu, ka vatikori koya ki dela ni vale ni soro, ⁶a sa tukunia vua, Kevaka ko sa Luve ni Kalou mo rika sobu: ni sa volai, Ena varoti ira na nona agilosu ko koya ena vukumu: Ia era na keveti iko ena ligadra, De dua na siga sa tavutu kinia na yavamu ki na vatu. ⁷Sa tukunia vua ko Jisu, Sa volai voki kinia, Mo kakua ni vatovolei Jiova na nomu Kalou. ⁸Sa yadi koya voki lia na tevoru ki na dua na ulunivanua cecere sara, a sa varaitakia vi koya na matanitu kece lia e vuravura, ki na kedrai ukuuku; ⁹a sa tukunia vua, A ka kece lia koya kau na solia vi iko, kevaka ko na cuva sobu ka varokoroko vi au. ¹⁰Sa qai tukunia vua o Jisu, Mo qai tani, Setani, ni sa volai, Mo varokoroko vi Jiova na nomu Kalou, ia mo qaravi koya dua loa lia. ¹¹Sa qai daini koya sara lia na tevoru, ka raicia , sa qai mai eso na agilosu ka qaravi koya. ¹²Ia ni sa rogocia ko Jisu sa dai ki na vale ni vi vesu ko Joni, sa qai voki ki Kalili; ¹³a sa daini Nasareci, ka sa qai tiko vadua kei Kapenanumi, o koya sa tu lia ena baravi, enai yalayala kei Sepuloni vata kei Nafitalai. ¹⁴me vayacori kinia na vosa sa tukunia ko Aisea na parofita, ka tukunia, ¹⁵A vanua ko Sepuloni, ki na vanua ko Nafitalai, Ena yasayasa ni wai, ena tai kadua ni Joritani, ko Kalili ni vimatanitu tani, ¹⁶Ko ira lia na tamata ka tiko ena butobuto, Era sa raicia na rarama levu; Ia vi ira voki lia ka tiko ena vanua ni mate kei na kenai yaloyalo. Sa cabe cake voki lia na rarama. ¹⁷Mai na gauna lia ko ya sa vatekivu kinia ko Jisu me dauvunau, ka tukunia, Dou vivutuni! ni sa voleka na matanitu valomalagi. ¹⁸A sa qai voli ko Jisu ena baravi mai Kalili, a sa raicia e lewe rua erau vitacini, ko Saimoni sa vatokai ko Pita vata kei Adriu na tacina voki lia, erau sa viritakia na lawa ki wai: ni rau sa gonedau. ¹⁹A sa qai tukunia vi rau ko koya, Drau muri au mai, kau na qisi ikodrau mo drau gonedau ni tamata. ²⁰A rau sa dainia sara lia na nodrau lawa, ka muri koya. ²¹A sa qai tani mai vanua koya ko koya vaka ki liu, a sa raicia e lewe rua voki lia erau vitacini, ko Jemesa na luve i Sepete vata kei Joni na tacina, eratou sa toka vata kei Sepete na tamadrau mai waqa, a rau sa onevia na nodratou lawa; a sa kacivi rau voki lia. ²²A rau sa dainia sara na waqa kei na tamadrau, ka muri koya. ²³A sa viqaiyaki voli e Kalili taucoko ko Jisu, a sa vatavuvuli ena nodra vivalenilotu, a sa vunautakia nai tukutuku vinaka ni matanitu, a sa vabulai ira na tamata mai na mate kece sara lia, kei na malumalumu voki lia. ²⁴A sa rogovaki kinia na kenai rogorogo ki Siria taucoko: a sa yadi vi koya ko ira kece sara lia na tauvimate, a sa tauvi ira na mate tani eso kei na yaluma vata kei ira voki lia sa curumi ira na tevoru vata kei ira voki lia sa tauvi lialia vata kei ira sa tauvi paralasi; a sa vabulai ira ko koya. ²⁵A ra sa lewe levu sara sa muri koya mai Kalili, vi Tikapoli, kei Jerusalemi, kei Jutia, ki na tai kadua lia ni Joritani.

Chapter 5

¹Ia ni sa raicia na lewe levu ko koya, sa cabe ki na ulunivanua; ia ni sa tiko sobu, sa qai mai vi koya ko ira na nona tisapeli: ²a sa vosa ko koya, ka vatavulici ira, ka tukunia: ³Sa kalougata ko ira sa yalomalumalumu: ni sa nodra na matanitu valomalagi. ⁴Sa kalougata ko ira sa dautagi: ni ra na vacegui. ⁵Sa kalougata ko ira sa yalomalua: ni ra na taukenia na vanua. ⁶Sa kalougata ko ira sa viakana ka viasomia nai valavala dodonu ni ra na vamaumautaki. ⁷Sa kalougata ko ira e dauloloma: ni sa na lomani. ⁸Sa kalougata ko ira sa yalosavasava: ni ra na raicia na Kalou. ⁹Sa kalougata ko ira sa dau tataro; ni ra na vatokai me luve ni Kalou. ¹⁰Sa kalougata ko ira era sa dau vacacani ena vuku ni valavala dodonu: ni sa nodra na matanitu valomalagi. ¹¹Dou sa kalougata, ni dou sa vasesewasewani, ka vacacani, ka vosavacacataki vailasu ena ka kece sara lia e ca, ena vukuqu: ¹²dou reki, ka marau valevu: ni sa levu na kenai sau vi ikodou mai lomalagi: ni sa vakoya na nodra vacacani ira na parofita era sa bula eliu vi ikodou. ¹³Koi ikodou na masima kei vuravura; ia kevaka sa seavu mai na masima na kena tuituina, ena vatuituinataki voki ena cava? sa qai yali ni yaga e dua na ka, me dai sara lia ki tautuba, ka me butukia sobu ko ira na tamata. ¹⁴Koi ikodou na rarama kei vuravura. Na koro sa tara toka ena ulu-ni-vanua sa yali ni tabonaki rawa. ¹⁵Sa yali voki lia ni tutuvakia na cina, ka me qai dai toka e ruku ni varau ni sila, ena kenai tutu lia; sa qai cinavi ira kece sara lia sa tiko e vale. ¹⁶Me caudre vakinia na nomudou rarama ena matadra na tamata, me ra raicia na nomudou valavala vinaka, ka varokorokotakia na Tamamudou sa tiko mai lomalagi. ¹⁷Dou kakua ni vakasama niu sa qai mai meu vaotia na vunau, se na nodra vavuvuli na parofita; au sa yali ni qai mai meu vaotia, meu vayacoria lia. ¹⁸Ni'u sa tukunia vaidina vi ikodou, Ena takali mada ko lomalagi kei vuravura, ia ena yali ni takali mai na vunau, e dua na matanivola lailai se dua na tikinia lailai sara, ena yaco mada lia na ka kece. ¹⁹Ko koya ena vatokai kinia me lailai sara na matanitu valomalagi, ko koya yadua ena talaidredre mai na vunau koya sa lailai sara lia, ka vatavuvuli kinia vi ira na tamata; me levu ena matanitu valomalagi. ²⁰Niu sa tukunia vi ikodou, Kevaka sa yali ni uasivi cake na nomudou valavala dodonu ena nodra na vunivola kei ira na Farisi, dou sa yali sara lia ni curu kinia na matanitu valomalagi. ²¹Dou sa rogocia ni sa kainaki vi ira eliu, Mo kakua ni laba; ia ko koya ena laba, ena cudruvi koya na matavilewai; ²²ia ko koya, ka'u sa tukunia vi ikodou, Ko koya yadua sa cudru loa lia vua na wekana, ena cudruvi koya sara lia na matavilewai; ia ko koya ena vosavacacataki na wekana, ni sa beitakia me ca, ena cudruvi koya na matavilewai levu: ia ko koya ena rurulialiataki koya, ena cudruvi e na bukawaqa mai eli. ²³Ko koya, kevaka ko sa yadia na nomui madrali ki nai cabocabo ni soro, a sa nanumia mai kinia sa dua na ka sa beitaki koya kinia na wekamu; ²⁴dainia tu na nomui madrali ena mata ni cabocabo ni soro, ka mo qai, mo drau vivinakati mada eliu kei na wekamu, mo qai mai ka vacaboya na nomui madrali. ²⁵Kusarawa mo drau vivinakati kei koya sa beitaki iko, ni drau sa qai vata voki lia ena gaunisala; de soli iko ko koya sa beitaki iko vua na turaganilewa, ka soli koya vua na turaganilewa vua na ovisa, ko na qai biu ki na valenivivesu. ²⁶Au sa tukunia vaidina vi koya, ko na yali sara lia ni sereki mai kinia, ko na saumia kece mada nai lavo. ²⁷Dou sa rogocia sa kainaki vi ira eliu, Mo kakua ni dauyalewa: ²⁸ia ko koya, au sa tukunia vi ikodou, Ko koya yadua ena raicia na yalewa ka me dodomo kinia, sa dauyalewa oti e lomana. ²⁹Ia kevaka sa vacalai iko na matamu i matau, leutia tani, ka dainia tani vi iko: ni sa vinaka vi iko me yali tani e dua na tikimu, ka me kakua ni dai ki eli na yagomu taucoko. ³⁰Ia kevaka sa vacalai iko na ligamu i matau; mudukia tani; ka dainia tani vi iko; ni sa vinaka vi iko me yali tani e dua na tikimu, ka me kakua ni dai na yagomu taucoko. ³¹Sa kainaki voki lia, 'Ko koya sa dainia tani na watina; me solia vua nai vola ni vibiu.' ³²ia koi au, ka'u sa tukunia vi ikodou, Ko koya sa dainia na watina, ke sa yali ni dautagane, sa vavunia na nona dautagane; ia ko koya erau sa viwatini kei koya na yalewa sa dai, sa dauyalewa. ³³"Dou sa rogocia voki lia, ni sa tukunia vi ira eliu, 'Mo kakua ni bubului vailasu, ia mo vayacoria vua na Turaga na ka ko sa bubului kinia.' ³⁴ia koi au, kau sa tukunia vi ikodou, Dou kakua sara lia ni bubului: kakua ki lomalagi, ni sa i tikotiko vaturaga ni Kalou: ³⁵kakua ki vuravura; ni sai tutu ni yavana: kakua ki Jerusalem; ni sa nona koro na Tui levu. ³⁶Mo kakua ni bubului ki na ulumu; ni ko sa yali ni vukicia rawa e dua na drauna me vulavula se loaloa. ³⁷Ia me 'io, na io,' me 'yali na yali,' na nomudou vosa; ia na ka sa levu cake, sa tubu ena ca. ³⁸Dou sa rogocia sa kainaki, Me kenai sau ni mata na mata, ka me kenai sau ni bati na bati, ³⁹Ia koi au, kau sa tukunia vi ikodou, Dou kakua ni visausaumitakia na ca: ia kevaka e dua sa sabicia na balumu i matau, solia voki lia na kena i karua. ⁴⁰Ia kevaka e dua sa via yadi iko vi ira na matavilewai, ka me yadia tani na nomui curucuru, dainia me yadia tani voki lia na nomui tutuvi. ⁴¹Ia kevaka e dua sa vasaurarataki iko mo drau qai voki lia e dua na maile, drau qai lia na kena i karua. ⁴²Solia vua sa mai kerekere vi iko, ia kakua ni vuki tani vua sa via kerea mada e dua na nomu ka. ⁴³Dou sa rogocia sa tukuni lia, Mo lomania na wekamu, ka catia na nomu meca: ⁴⁴ia koi au, ka'u sa tukunia vi ikodou, Dou lomani ira na nomudou meca, vosavinaka vi ira sa rulaki ikodou, caka vinaka vi ira sa cati ikodou, ka masulaki ira sa valialiai ikodou, ka vacacani ikodou; ⁴⁵mo dou luvena na Tamamudou sa tiko mai lomalagi; ni sa vacabea ko koya na nona matanisiga vi ira na tamata ca kei ira voki lia na tamata vinaka, a sa vataucia mai na uca vi ira na tamata yalododonu, kei ira voki lia na tamata yali ni yalododonu. ⁴⁶Ia kevaka dou lomani ira sa lomani ikodou, a cava ena ikodou sau? era yali lia ni caka vakoya ko ira sa kumunia na vacavacava? ⁴⁷Ia kevaka dou vikidavaki dua loa lia kei ira na wekamudou, a cava dou sa uasivi cake kinia? era yali lia ni caka vakoya ko ira na lewe ni vimatanitu tani? ⁴⁸O koya lia mo dou qai vinaka sara lia, me vaka voki lia sa vinaka sara lia na Tamamudou sa tiko mai lomalagi.

Chapter 6

¹Dou raici ikodou vinaka mo dou kakua ni caka na nomudou loloma ena matadra na tamata, me ra raici ikodou kinia; kevaka e vakoya, ena yali sara na ikodou sau mai vua na Tamamudou sa tiko mai lomalagi. ²Ko koya lia koya, ni ko sa

caka lia na loloma, mo kakua ni uvucia na davui e matamu, me vaka lia era dau caka na dauvivakaisini ena vivalenilotu kei na vigaunisala, me ra dokai kinia vi ira na tamata. Au sa tukunia vaidina vi ikodou, Sa tu lia vi ira na kenai sau.³Ia ko iko, ni ko sa soli ka ni loloma, me kakua ni kila lia na ligamu i mawi na ka sa caka na ligamu i matau.⁴me vuni kinia na nomu loloma: ia na Tamamu sa raicia na ka e vuni, ena saumia votu sara lia vi iko.⁵Ia ni iko sa masu, mo kakua ni vataki ira na dauvivakaisini: ni ra sa vinakatia me ra tu ena vivalenilotu kei na vitutu ni sala ni ra masu, me ra raicia kinia ko ira tamata. Au sa tukunia vaidina vi ikodou, Sa tu sara lia vi ira na kenai sau.⁶Ia ko iko, ni ko sa masu, curu sara ki na nomu loqi, ia ni ko sa sogotia na kena darava, masu vua na Tamamu sa tabogo; ia na Tamamu sa raicia na ka e vuni ena saumia votu sara lia vi iko.⁷Ia ni dou sa masu, kakua ni vosa balabalavu lia, me vataki ira na yali ni lotu; ni ra sa nanumia era na rogocia lia ni ra sa vosa balabalavu.⁸Ko koya mo dou qai kakua ni vataki ira; ni sa kila eliu na Tamamudou na ka sa yaga vi ikodou, a sa muri na nomudou kerekere vua.⁹O koya mo dou qai masu vakoya: Tama i kimamu mai lomalagi, Me varokorokotaki na yacamuni.¹⁰Me yaco na nomuni lewa. Me caka na lomamuni e vuravura me vaka sara lia sa caka mai lomalagi.¹¹Solia mai vi kimamu ena siga koya na kakana e yaga vi kimamu.¹²Ia kakua ni cudruvi kimamu ena vuku ni nimamu valavala ca, me vaka kimamu sa yali ni cudruvi ira era sai valavala ca vi kimamu.¹³Ia kakua ni yadi kimamu ki na vere, ka mo ni vabulai kimamu mai na ca: Ni sa nomuni na lewa, kei na kaukauwa kei na varokoroko, ka yali ni mudu. Emeni.¹⁴Ia kevaka dou sa yali ni cudruvi ira na tamata sa caka cala, ena yali voki lia ni cudruvi ikodou na Tamamudou valomalagi: ¹⁵Ia kevaka dou sa cudruvi ira lia na tamata sa caka cala, ena cudruvi ikodou voki lia ena vuku ni nomudou caka cala na Tamamudou.¹⁶Ia ni dou sa lolo, kakua ni vaveveku mata me vataki ira na dauvivakaisini: ni ra sa vatanitakia lia na matadra, me rairai vi ira tamata na nodra lolo. Au sa tukunia vaidina vi ikodou, Sa tu sara lia vi ira na kenai sau.¹⁷Ia ko iko, ni ko sa lolo, lumutia na ulumu, ka tavoya na matamu: ¹⁸me kakua ni rairai kinia vi ira na tamata na nomu lolo, vua lia na Tamamu sa tabogo: ia na Tamamu sa raicia na ka sa vuni ena saumia votu sara lia vi iko.¹⁹Dou kakua ni kumunia vata vi ikodou nai yau e vuravura, e dau vacacania kinia na sarasara ki na veveka, a sa ravabasukia kinia na daubutako me butakocia: ²⁰ia mo dou kumunia vata, na nomudou yau mai lomalagi, sa yali ni vacacani kinia na sarasara se na veveka, a sa yali ni ravabasukia kinia na daubutako me butakocia: ²¹ni na tiko voki lia na yalomudou ena yasana sa tiko kinia na nomudou yau.²²A cina ni yago na mata; o koya koya sa vinaka na matamu, ena rarama sara lia kinia na yagomu taucoko.²³Ia kevaka e ca na matamu, ena butobuto na yagomu taucoko. Ia kevaka sa butobuto na rarama sa tu e lomamu, ena vavei na kena levu ni butobuto koya! ²⁴Sa yali e dua na tamata sa qaravia rawa e lewe rua na turaga; ni na catia e dua, ka lomani koya kadua; se na kabitia e dua, ka beci koya kadua. Dou sa yali ni qaravia rawa na Kalou kei na yau.²⁵Ko koya lia au sa tukunia kinia vi ikodou, Mo dou kakua ni lomaocaoca ena vuku ni nomudou bula, ena ka mo dou kania, se na ka mo dou somia: se ena vuku ni yagomudou, ena ka mo dou vaisulu kinia. Sa ka levu na bula, na kakana na ka lailai, se yali? a yago voki lia na ka levu, a ka lailai nai sulu, se yali? ²⁶Dou raicia na manumanu vuka; ni ra sa yali ni dau vikabukaburaki, se dau tamusukia, se dau kumunia vata ki na lololo; a sa vakani ira na Tamamudou valomalagi. Dou sa yali beka ni yaga valevu cake sara vi ira?²⁷Ia ko cei vi ikodou, ni sa lomaocaoca, sa rawarawa me vakuria valailai lia na siga ni nona bula? ²⁸Ia dou sa lomaocaoca vacava ena vuku ni sulu? Dou vananumia na viavia ni vikau, era sa tubu vaevei: era sa yali ni daucakacaka, se dautali: ²⁹ia ka'u sa tukunia vi ikodou, ko Solomoni ena nonai ukuuku kece lia sa yali ni vaisulu me vaka lia e dua vi ira koya.³⁰Ia kevaka sa vasulumia vakoya na Kalou na co ni vikau, ka tu ni kua, a sa dai sara lia ki na lovo ena savulaci ena yali lia ni gu valevu cake me vasulumu ikodou, koi ikodou sa lailai na nomudou vabautia? ³¹O koya mo dou qai kakua ni lomaocaoca, sa tukunia, A cava eda na kania? se, A cava eda na somia? se, A cava eda na vaisulu kinia?³²ni sa dau vaqara na ka kece lia ko ira na lewe ni vivanua: ni sa kila na Tamamudou valomalagi sa yaga lia vi ikodou na ka kece lia koya. ³³ia dou vaqara taumada na matanitu ni Kalou, kei na nona yalododonu: ia ena soli me kenai kuri vi ikodou na ka kece voki lia koya. ³⁴O koya mo dou qai kakua ni lomaocaoca na savulaci: ena lomaocaoca na savulaci ena vuku ni kena ka. Sa rautia na siga na kena ca.³⁵Ia ka vakaevei ni dou sa kacivi au, "Turaga, Turaga", ka yali ni caka na ka au sa tukunia? ³⁶O koya yadua sa qai mai vi au, ka rogocia na noqu vosa, ka muria, au na vatakila vei ikodou na tamata e rau sa tautauvata kaya. ³⁷E rau sa tautauvata ki na tamata sa tara e dua na nona vale, ni sa kelia va titobu, ka tauyavutakia e na dela ni vatuu: ia ni sa yaco na waluvu, sa coka vakaukauwa na vale gona na dobui, a sa yali ni yavalati rawa: ni sa tauyavutaki e na dela ni vatuu.

Chapter 7

¹Dou kakua ni daulelewa, de dou lewai. ²Ia na lewa, dou na caka, dou na lewai kinia: kei na varau dou sa varautakia, ena varautaki voki lia vi ikodou.³Ia ka vaevei, ni iko sa raicia, na malamala ena mata ni wekamu, ka ko sa yali ni nanumia na kau e matamu? ⁴Se ko na tukunia vaevei vua na wekamu, Me'u leutia mada na malamala mai na matamu; ka raicia, sa tu e matamu na kau? ⁵Na dau vivakaisini, mo cavutia mada eliu na kau mai na matamu; ia ko na qai raicia vinaka mo leutia na malamala mai na mata ni wekamu.⁶Dou kakua ni solia na ka tabu vi ira lia na koli, se dainia na nomudou mata-ni-civa e matadra na vuaka, de ra butukia sobu e yavadra, ka vuki mai ka basuraki ikodou.⁷Dou kerekere, ka na soli vi ikodou: dou vaqara ka dou na raicia; dou tukituki, ka na dolavi voki lia vi ikodou. ⁸ni sa rawatia ko koya yadua sa kerekere; ka sa raicia ko koya sa vaqara ka na dolavi lia vua sa tukituki. ⁹Se ko cei lia vi ikodou, kevaka e kere madrai na luvena, ena solia vua e dua na vatuu? ¹⁰se kere ika, ena solia vua e dua na gata?¹¹Ia kevaka dou sa kila koi ikodou na tamata ca, mo dou solia na ka vinaka vi ira na luvemudou; sa na gu valevu cake, me solia na veika vinaka na Tamamudou mai lomalagi vi ira voki lia sa kerekere vua. ¹²Ko koya, na ka vayadua lia, dou sa vinakatia me ra caka lia vi ikodou na tamata, dou caka va

voki lia vi ira; ni sa vakoya na vunau kei ira na parofita.¹³ Dou curu ki na matamata ni koro qiqo: ni sa galala na matamata-ni-koro, ka rabailevu na sala, sa basika kinia ki na rusa, a ra sa lewe levu sa curu sara kinia;¹⁴ ni sa qiqo na matamata-ni-koro, ka rabalailai na sala, sa basika kinia kei na bula, a ra sa lewe lailai sa raicia.¹⁵ Ia dou qarauni ikodou vinaka mai vi ira nai vavuvuli vailasu, era sa qai mai vi ikodou ka vaisulu lia vaka na sipi, a ra sa wolifa daukata e lomadra.¹⁶ Dou na kilai ira sara lia ena vuadra, Sa taucia li na vua-ni-vaini mai na co- vavotona, se na lolo mai na soni?¹⁷ Sa vakinia sa vuatakia na vua vinaka na kau vinaka kece sara lia, a sa vuatakia na vua ca na kau ca.¹⁸ E yali na kau vinaka me vuatakia rawa na vua ca, se na kau ca me vuatakia rawa na vua vinaka.¹⁹ Na kau va yadua sara lia sa yali ni vuatakia na vua vinaka sa ta tani, ka dai ki na bukawaqa.²⁰ E dina sara lia, dou na kilai ira ena vuadra.²¹ Ena yali ni curu sara ki na matanitu valomalagi ko ira kece lia sa tukunia vi au, Turaga , Turaga; ko koya lia sa caka na loma i Tamaqu sa tiko lia mai lomalagi.²² Era na lewe levu ena tukunia vi iko ena siga koya, Ikonu na Turaga, na Turaga, kimamu sa yali lia ni vavuvuli ena yacamuni? ka tovoci ira na tevoru ena yacamuni? ka caka na cakacaka mana e levu ena yacamuni? ²³Ia ka'u na qai tukunia vi ira, Au sa yali sara ni kilai ikodou; dou qai tani vi au, koi ikodou sa dau caka nai valavala ca.²⁴ Ia ko koya yadua sa rogocia na noqu vosa koya, ka caka, ka'u na vatautauvatakia ki na tamata vuku, sa tara na nona vale ena dela ni vatu: ²⁵a sa tau mai na uca, ka coka lia mai na dobui, ka liwa na cagi, ka tabakia sara lia na vale ko ya; a sa yali ni bale: ni sa tauyavutaki voki lia ena vatu.²⁶ Ia ko koya yadua sa rogocia na noqu vosa koya? ka yali ni caka, ena tautauvatakia lia kei na tamata lialia, sa tara na nona vale ena dela ni nuku. ²⁷a sa tau mai na uca, ka coka mai na dobui, ka liwa voki lia na cagi, ka tabakia na vale ko ya; a sa bale kinia: ia na ka levu lia na kena bale.²⁸ A sa yaco, ni sa tinia lia na nona vosa koya o Jisu, era sa kurabui sara lia na lewe levu ena nonai vavuvuli. ²⁹Ni sa vatavilici ira me vaka e dua na sa tu lia vua na lewa, ka yali sara lia ni vataki ira na nodra vu-ni-vola.

Chapter 8

¹Ia ni sa qai sobu mai na ulu-ni-vanua ko koya, era sa lewe levu sara lia sa muri koya. ²Ka raicia, sa dua na tamata vukavuka sa qai mai ka cuva vua, ka tukunia, ko ni sa vasavasavataki au rawa. ³A sa dodokia sara lia na ligana ko Jisu, ka tarai koya, ka tukunia, Au sa vinakatia; mo savasava mai. A sa savasava vasauri lia na nona vukavuka.⁴ A sa tukunia vua ko Jisu, Raicia mo kakua mada ni tukunia vua e dua; ia mo qai sara ka varaitaki iko vua na bete, ka vacaboya na madrali sa varotia ko Moses, me kenai vaidinadina vi ira voki lia.⁵ Ia ni sa curu ko koya ki Kapenaumi, sa qai mai vua e dua na turaga ni valu, ka masutia, ⁶ka tukunia, Noqu Turaga, sa davo koto mai nitou na noqu tamata sa tauvi paralasi, a sa yaluma valevu sara lia. ⁷A sa tukunia vua ko Jisu, Au na qai vabulai koya.⁸ Sa qai vosa na turaga ni valu, ka tukunia, Na Turaga, au sa yali ni yaga mo ni curu lia ki na noqu vale: mo ni cavutia lia na vosa, ena bula kinia na noqu tamata: ⁹niu sa turaga lailai koi au kau sa lewa lia na sotia eso: ia kau sa tukunia vua e dua, Mo qai, sa qai voki lia; ka tukunia vua e dua tani, Mo qai mai, a sa qai mai; ka tukunia vi noqu tamata, Mo caka lia koya, a sa caka. ¹⁰Ia ni sa rogocia ko Jisu, sa kurabui, a sa tukunia vi ira era sa muri tiko, Au sa tukunia vaidina vi ikodou, Au sa yali ni raicia voki lia vi ira na Isireli e dua na vabautia levu vakoya:¹¹ Au sa tukunia voki lia vi ikodou ni ra na lewe levu era na qai mai natuicake, mai ra voki lia; ka tiko sobu kei Eparama, Aisake vata kei Jekope, ena matanitu valomalagi: ¹²ia ko ira na gone ni matanitu era dai ki na butobuto e tautuba; era na dau tagi kinia ka vasequruquru bati. ¹³Sa qai tukunia vua na turaga ni valu o Jisu, mo qai lia; ia me vaka ko sa vabautia, me yaco sara lia vi iko. A sa bula lia na nona tamata ena tiki ni siga koya.¹⁴ A sa qai ki na vale ni Pita ko Jisu. A sa raicia na tina ni watina, sa davo koto, ka tauvi-katakata. ¹⁵A sa tara na ligana ko koya, a sa takali na katakata: a sa tu cake ko koya ka qaravi ratou.¹⁶ Ia ni sa qai raiyavi, sa yadi mai vi koya e lewe levu sa curumu ira na tevoru eso: a sa tovoci ira na tevoru ena vosa, a sa vabulai ira kece lia sa tauvimate: ¹⁷O koya sa vayacoria kinia na vosa sa tukunia ko Aisake na parofita, ka tukunia, O koya lia sa yadia vua na noda malumalumu, ka cola na noda mate.¹⁸ Ia ni sa raicia ko Jisu, era sa lewe levu sara sa vavolivoliti koya, sa tukunia me caka na qai ki tai kadua. ¹⁹A sa qai mai e dua na vunivola ka tukunia vua, Vavuvuli, au na muri ikonu ki na viyasana ko na qai kinia. ²⁰Sa qai tukunia vua o Jisu, Sa vaqara na fokise, a sa vairoro na manumanu vuka, ia na Luve ni tamata, sa yali vua na tikinia me katora kinia na uluna.²¹ A sa dua voki lia na nona tisapeli sa tukunia vua, Ikonu na Turaga, daini au meu qai mada me'u qai ka lai buluti tamaqu. ²²A sa tukunia vua ko Jisu, Mo muri au; ka dainia na mate me ra bulutia na nodra mate.²³ Ia ni sa qai lia me vodokia na waqa ko koya, era sa muri koya na nona tisapeli. ²⁴Ka raicia, sa tubu na cava levu ena wasawasa, a sa luvu na waqa ena biau: a sa moce ko koya. ²⁵Sa qai mai ko ira na nona tisapeli, ka vayadrati koya, ka tukunia, Ikonu na Turaga, vabulai ita: eda sa mate.²⁶ A sa tukunia vi ira ko koya, Dou sa rere ena vuku ni cava, koi ikodou sa lailai na nomudou vabautia? Sa qai tu cake ko koya, ka vunaucia na cagi ki na wasawasa; a sa maravu sara mai. ²⁷A sa kidacala ko ira na tamata, ka tukunia, E va beka lia evei nai tovo ni tamata koya, ni sa talairawarawa vua na cagi ki na wasawasa.²⁸ Ia ni sa yaco ko koya ki tai kadua, ki na nodra vanua na kai Kerikesa, sa sota lia e lewe rua sa curumi rau eso na tevoru, erau sa qai mai nai bulubulu, a rau sa yalo-cudrucudru lia, a sa yali kinia na tamata sa qai rawa ena sala koya. ²⁹Ka raicia, era sa qoqolou, ka tukunia, E vaevei koi ikodou, Ikonu Jisu na luve ni Kalou? ko ni sa qai beka mai ki ke me vararawataki kimamu ni sa yali ni yaco na kena gauna?³⁰ A sa dua na qele ni vuaka levu sa vakani, sa tu lia vayawa kei ira. ³²A sa sa masuti koya ko ira na tevoru, ka tukunia, Kevaka ko sa tovoci kimamu, dainia me kimamu curumia na qele ni vuaka. ³¹A sa tukunia vi ira ko koya, Dou qai lia. A ra sa qai tani, ka ra sa curumia na qele ni vuaka; ka raicia sa cici sara na qele ni vuaka taucoko ena baba ki na wai, ka ra sa mate lia ena wai.³³ Ia ko ira sa vakania, era sa tuba, ka qai ki na koro, ka tukunia na ka kece lia, kei na ka sa yaco

vi rau ka curumi rau ko ira na tevoro.³⁴ Ka raicia, era sa qai kece yani na lewe ni koro me ra tavaki Jisu: ia ni ra sa raici koya, era sa masutia me qai tani yani ena nodra vanua.

Chapter 9

¹A sa vodo ko koya ki waqa, ka qai ki tai kadua, ka yaco lia ki na nona koro. ²Ka raicia, sa yadi mai vua e dua na tamata sa tauvi-paralasi, a sa davo koto ena dua nai mocemoce: ia ni sa raicia o Jisu na nodra vabautia, sa tukunia vua na tauvi-paralasi, Na luvequ, mo vacegu; ni sa bokoci na nomui valavala ca.³ Ka raicia, eso na vunivola sa tukunia e lomadra, Ko koya sa vosavacacatakia na Kalou. ⁴A sa kila na nodra nanumia ko Jisu, ka tukunia, A cava dou sa nanumia va ca kinia ena lomamudou? ⁵a cava vi rau e rawarawa cake, me tukunia, Sa bokoci na nomui valavala ca; se me tukunia, Mo tu cake, ka qai voli? ⁶ia mo dou kila kinia sa rawatia na Luve ni tamata e vuravura me bokocia nai valavala ca, (sa qai tukunia ko koya vua sa tauvi-paralasi) Mo tu cake, ka yadia na nomui mocemoce, ka qai sara ki na nomu vale.⁷ A sa tu cake sara lia ko koya, ka qai ki na nona vale. ⁸Ia ni sa raicia ko ira na lewe levu, era sa kurabui, ka varokorokotakia na Kalou, ni sa solia ko koya na kaukauwa vakoya vi ira na tamata. ⁹A sa qai tani mai vanua koya ko Jisu, a sa raicia e dua na tamata na yacana ko Maciu, sa tiko ena vale ni soli vacavacava; a sa tukunia vi koya, Muri au. A sa tu cake ko koya, ka muri koya.¹⁰ Ia ni sa kana tiko mai vale ko koya, raicia, sa lewe levu na kumuni nai vacavacava ki na tamata valavala ca era sa qai mai, ka tiko me kana vata lia kei Jisu vata kei ira na nona tisapeli. ¹¹Ia ni ra sa raicia ko ira na Farisi, era sa tukunia vi ira na nona tisapeli, A cava sa kana vata kinia na nomudoui Vavuvuli kei ira sa kumunia nai vacavacava vata kei ira na tamata ca?¹² Ia ni sa rogocia ko Jisu, sa tukunia vi ira, Sa yali ni yaga na vuniwai vi ira sa bula vinaka, vi ira lia sa tauvimate. ¹³ia dou qai vukicia nai balebale ni vosa koya, Au sa vinakatia na yalo loloma, ka yali nai soro; ni kau sa yali ni qai mai meu kacivi ira na yalododonu, ko ira lia nai valavala ca, me ra vivutuni. ¹⁴Sa qai mai vua ko ira na tisapeli i Joni, ka tukunia, A cava sa lolo valevu kinia koi kimamu kei ira na Farisi, ia na nomu tisaipeli era sa yali ni lolo? A sa tukunia vi ira ko Jisu, Era sa tagi rawa na weka ni tagane sa vawati. ¹⁵A sa tukunia vi ira ko Jisu, Era sa tagi rawa lia na weka ni tagane sa qai vawati, ni sa tiko vata kei ira na tagane sa qai vawati? ena yaco mai na siga, ena yadi tani kinia vi ira na tagane sa qai vawati, ka ra na qai lolo.¹⁶ Ia sa yali na tamata sa cula vata na tiki ni sulu vou, kei na sulu madra, ni sa dresukia nai sulu na tikinia sa botani kinia, a sa qai kadresu valevu kinia.¹⁷ Sa yali voki lia e dua sa vatalocia na waini vou ki na tavaya kuli-ni-manumanu madra: de kacabote na tavaya, ka sa dave yani na waini, ka sa ca na tavaya: ia era sa vatalocia na waini vou ki na tavaya vou, a sa maroroi ruarua kinia.¹⁸ Ni sa tukunia tiko vi ira ko koya na veika koya, raicia, sa dua lia na turaga sa qai mai, ka cuva vua, ka tukunia, Sa qai ciba na luvequ-yalewa: mo ni qai lia mai mo ni tabaki koya ena ligamunu ena bula kinia. ¹⁹Sa qai cavu tu ko Jisu, ka muria koya, kei ira voki lia na nona tisapeli. ²⁰Ka raicia, sa dua na yalewa sa turividrabalavu ka yabaki tinikarua, sa qai mai ki dakuna, ka tara na tutu ni nonai sulu: ²¹ni sa tukunia e lomana, Kevaka ka'u tara loa lia na nonai sulu, au na vabulai. ²²A sa rai vuki ko Jisu, ka raici koya, ka tukunia, Na luvequ yalewa, mo vacegu; sa vabulai iko na nomu vabautia. A sa bula na yalewa mai na tiki ni siga koya. ²³Ia ni sa tadu ko Jisu ki na vale ni turaga, a sa raici ira era sa dau uvu bitu vata kei ira na lewe levu era sa tagi yaso, ²⁴sa tukunia vi ira ko koya, Dou qai mada lia yani; ni sa yali ni ciba na goneyalewa, sa moce lia. A ra sa dredrevaki koya. ²⁵ia ni ra sa vatalai na lewe levu, sa curu ko koya, a sa tauria na ligana, a sa tu cake na goneyalewa. ²⁶A sa kuruvaki ki na vanua taucoko ko ya na kenai rogorogo.²⁷ Ia ni sa qai tani mai vanua koya ko Jisu, sa muri koya e lewe rua na tamata mataboko, a rau sa kaci, ka tukunia, Na luve i Tevita, lomani kirau mai. ²⁸Ia ni sa curu ki vale ko koya, sa qai mai vua koi rau na tamata mataboko; a sa tukunia vi rau ko Jisu, Drau sa vadinatia niu sa caka rawa na ka koya, se yali? Erau sa tukunia vua, Io, na Turaga.²⁹ Sa qai tara matadrau ko koya, ka tukunia, Me yaco vi ikodrau me vaka na nomudrau vabautia. ³⁰A sa rai na matadrau; a sa varotia matua vi rau ko Jisu, ka tukunia, Raicia me kakua ni kila e dua. ³¹Ia koi rau ni rau sa qai yani, erau sa varogoya na kenai rogorogo ki na vanua taucoko koya. ³²Ia ni ra sa qai ki tautuba, raicia, sa yadi mai vua e dua na tamata galu sa curumia e dua na tevoro. ³³Ia ni sa tovoci tani na tevoro, sa vosa na galu: a ra sa kurabui sara na lewe levu, ka tukunia, Sa yali na ka vakoya sa rairai ena dua na gauna e Isireli. ³⁴A ra sa tukunia na Farisi, Sa tovoci ira na tevoro ko koya ena kaukauwa ni nodra turaga na tevoro. ³⁵A sa qai voli ko Jisu ena vikoro kece lia ki na vikoro lalai, ka vatavuvuli ena nodra vivalenilotu, ka vunautakia, ka vabula kece lia na mate kei na malumalumu kece lia. ³⁶Ia ni sa raicia na lewe levu ko koya, sa lomani ira, ni ra sa malumalumu, ka dai loa tu, me vaka lia na sipi sa yali na nodrai vatawa.³⁷ Sa qai tukunia vi ira na nona tisapeli, E dina sa valewe na yabaki, a ra sa lewe lailai lia nai vataui-ni-were; ³⁸o koya mo dou masuti koya nai Taukei ni were, me tala yani eso nai vataui-ni-were ki na nona were.

Chapter 10

¹A sa kacivi ira mai na nonai tisapeli era lewe tinikarua ko koya, a sa solia vi ira na kaukauwa me ra rawai ira na yalo velavela me ra tovoci ira, ka vabula kece lia na mate, kei na malumalumu kece lia.² Ia koya na yacadra nai apositolo e lewe tinikarua: A kenai matai, ko Saimoni, a yacana voki lia ko Pita vata kei Adriu na tacina; ko Jemesa na luvei Sepete vata kei Joni na tacina: ³ko Filipi vata kei Pacolomiu; ko Tomasi vata kei Maciu na dau kumunia nai vacavacava; ko Jemesa na luve i Alifio vata kei Cateo; ⁴ko Saimoni e dua vi ira sa vatokai Na gumatua vata kei Jutasa Isikarioti, ko koya sa soli koya yani. ⁵Sa talai ira na lewe tinikarua koya ko Jisu, a sa varotia vi ira ka tukunia, Dou kakua ni qai ena nodra sala na vimatanitu tani, kakua voki lia ni curu ki na dua na nodra koro na kai Samaria: ⁶ia dou qai lia vi ira na sipi ni mataqali ni Isireli era sa yali tu. ⁷Ia ni dou sa qai tiko, mo dou vunau, ka tukunia, Sa voleka mai na matanitu valomalagi. ⁸Dou

vabulai ira sa tauvimate, vasavasavataki ira na vukavuka, vaturi ira cake voki na mate sara, tovoci ira na tevoru: dou a rawatia loa lia, mo dou solia loa lia. ⁹Kakua ni yadia na koula, se na siliva, se na parasa, ena nomudou taga; ¹⁰se na taga ni vaqa ena gaunisala, se rua nai curucuru, se nai vava, se nai titoko: ni sa dodonu me soli vua na tamata daucakacaka na kena kakana. ¹¹Ia na koro se na koro lailai vayadua lia dou sa curu kinia, taro lia se ko cei sa yaga kinia; ka qai tiko kaya ka yacovia na nomudou qai tani. ¹²Ia ni dou sa curu ki na vale, dou kidavakia: ¹³ia kevaka sa yaga na vale ko ya, me yaco kinia na nomudou vivacegui: ia kevaka sa yali ni yaga, me suka voki vi ikodou na nomudou vivacegui. ¹⁴Ia ko koya sa yali ni vacegui ikodou, se rogocia na nomudou vosa, ni dou sa qai tani ena vale se na koro koya, kureitakia laivi na kuvu-ni-soso mai na yavamudou. ¹⁵Au sa tukunia vaidina vi ikodou, Ena ca valailai na vanua ko Sotoma kei Komora ena siga ni lewa, ena ca valevu na koro koya. ¹⁶Raicia, au sa talai ikodou yani me vaka lia na sipi ena kedra maliwa na wolifa: o koya mo dou qai vuku me vaka lia na gata, ka yalovinaka me vaka lia na ruve. ¹⁷Ia dou qarauni ikodou mai vi ira na tamata, ni ra na soli ikodou yani ki na matavilewai, a ra na vakanakuitaki ikodou ena nodra vivalenilotu; ¹⁸ia dou na yadi ki na matadra na kovana kei na tui ena vukuqu, mei vadinadina vi ira, vi ira voki lia na vimatanitu tani. ¹⁹Ia ni ra sa soli ikodou yani, kakua ni lomaocaoca se dou na vosa vaevei se cava dou sa tukunia ni na soli vi ikodou ena tiki ni siga ko ya na ka mo dou vosatakia; ²⁰ni dou na yali ni vosa koi ikodou, ia ena vosa koya na Yalo ni Tamamudou, ena lomamudou. ²¹Ia era na dui soli ira yani na vitacini me vamatei vata kei na tamana na luvena: ia era na tu cake na gone vi ira na nodra qase ka vavunia na nodra mate. ²²Ia dou na cati vi ira na tamata kece lia ena vuku ni yacaqu: ia ko koya ena vosotia me yacovia nai vataotioti, ena vabulai. ²³Ia ni ra vacacani ikodou, ena dua na koro, dou tuba ki na dua tani: ni'u sa tukunia vaidina vi ikodou. Dou na yali ni vaotia na vikoro e Isireli, ena qai mada mai na Luve ni tamata. ²⁴Sa yali na tisapeli me uasivi vua na nonai vavuvuli, se na tamata vua na nona turaga: ²⁵sa rautia na tisapeli, kevaka erau sa tautauvata kei na nona vavuvuli, vua voki lia na tamata kevaka erau sa tautauvata kei na nona turaga. Kevaka era vatoka nai tukutuku nai taukei ni vale ko Pielisipupi, era na caka valevu cake vi ira na nona lewe ni vale! ²⁶Ko koya mo dou kakua ni rerevaki ira: ni sa yali na ka vuni me na yali ni varairaitakia; se tabogone na yali ni kilai. ²⁷A ka ka'u tukunia vi ikodou ena butobuto, dou tukunia ena rarama: kei na ka dou rogocia lo ena daligamudou, vunautakia ena dela ni vale. ²⁸Ia kakua ni rerevaki ira era sa vamatea na yago, a ra yali ni rawatia me ra vamatea na yalo, ia dou rerevaki koya lia sa rawatia me va rusa na yalo kei na yago voki lia mai eli. ²⁹Sa yali lia ni volitakia na separo e rua ena dua na facigi? ia ka yali e dua vi rau ena lutu loa lia ki na qele, me tabogo vua na Tamamudou. ³⁰A sa wiliki vayadua lia na drau ni ulumudou. ³¹Ko koya mo dou qai kakua ni rere: dou sa uasivi cake vi ira na separo e levu. ³²Ko koya yadua ena tukuni au ena matadra na tamata, au na tukuni koya voki lia ena mata i Tamaqu sa tiko mai lomalagi. ³³Ia ko koya yadua ena cakitaki au ena matadra na tamata, au na cakitaki koya voki lia ena mata i Tamaqu sa tiko mai lomalagi. ³⁴Dou kakua ni vakasama ni'u sa qai mai me'u yadia mai ki vuravura na vivinakati; au sa yali ni qai mai me'u yadia mai na vivinakati, ai selewau lia. ³⁵Ni ka'u sa qai mai me tawasei rau na vitamani tagane vata kei na vitinani yalewa, kei na vivugoni yalewa voki lia. ³⁶Ia ena nona meca na tamata ko ira na nona lewe ni vale. ³⁷Ko koya sa loloma valevu vi tamana se tinana ka valailai vi koya, sa yali ni yaga vi ikonu, ia ko koya sa loloma valevu vua na luvena tagane se na luvena yalewa ka valailai vi au, sa yali ni yaga vi au. ³⁸Ia ko koya sa yali ni colatia na nona kauveilatai, ka muri au, sa yali ni yaga vi au. ³⁹Ko koya sa maroroya na nona bula, ena vayalia; ia ko koya sa vayalia na nona bula ena vukuqu, ena maroroya. ⁴⁰Ko koya sa vacegui ikodou sa vacegui au; ia ko sa vacegui au sa vacegui koya sa talai koya mai. ⁴¹Ko koya sa vaceguya e dua na parofita, ena rawatia na kenai sau; ko koya sa vaceguya na tamata yalododonu ni sa vatokai me tamata yalododonu, ena rawatia na kena i sau. ⁴²Ia ko koya ena solia vua e dua vi ira koya era sa lailai lia na bilo wai liliwa me somia, ni sa vatokai me tisapeli, au sa tukunia vaidina vi ikodou, Ena yali sara ni yali vua na kenai sau.

Chapter 11

¹Ia ko Jisu ni sa vaotia na nona varoti ira na nona tisapeli e lewe tinikarua, sa qai tani mai na vanua koya, ka qai ki vatavuvuli ka vunau ena nodra vikoro. ²Ia ni sa rogocia ko Joni mai na vale ni vivesu na cakacaka i Karisito, sa qai tala e lewe rua na nona tisapeli. ³me tukunia vua, Ko iko beka ko Koya e qai mai, se da warakia e dua tani voki? ⁴A sa vosa ko Jisu, ka tukunia vi rau, Drau qai, ka tukunia vi Joni na veika drau sa rogocia ka raicia. ⁵Era sa rai na mataboko, ka qai na lokiloki, sa vasavasavataki na vukavuka, ka rogo na didivara: sa vaturi cake voki na mate sara, a sa vunautakia nai tukutuku vinaka vi ira na dravudravua. ⁶A sa kalougatia ko koya ena yali ni tarabe ena vukuqu. ⁷Ia ni rau sa qai tani, sa tukunia ko Jisu vi ira na lewe levu ena vuku i Joni. A cava dou a qai via ki na vikau mo dou raicia? a gasau lia sa yavalati ena cagi? ⁸ia ka cava dou a qai via mo dou raicia? a tamata lia sa vaisulu enai sulu malumalumu? raicia, ko ira sa vaisulu enai sulu malumalumu, era sa tiko ena nodrai vivale ni tui. ⁹Ia ka cava dou sa qai via mo dou raicia? a parofita lia? io, au sa tukunia vi ikodou, e dua sa uasivia na parofita. ¹⁰Ni sai koya ka volai vakoya, Raicia, au sa tala na noqu talai me liu e matamu, Ena caramakia ko koya, na nomu sala e matamu. ¹¹Au sa tukunia vaidina vi ikodou, Sa yali ni tubu e dua vi ira sa sucu mai na yalewa me uasivi vi Joni na dauvipapitaisotaki; ia ko koya sa lailai sara e na matanitu valomalagi sa uasivi vi koya. ¹²Ia mai na gauna i Joni na dauvipapitaisotaki ka yacovia na siga koya, sa rawa na matanitu valomalagi ena gugumatua, ia ko ira sa gumatua sara, era sa taukenia. ¹³Ni ra sa dauvatavuvuli kece lia na parofita kei na vunau ka yacovia na siga i Joni. ¹⁴Ia kevaka dou sa via vabautia, sai koya lia o Ilaija, ko koya sa dodonu me qai mai. ¹⁵Ko koya sa vadalgana me rogocia, me mani rogocia sara lia. ¹⁶Ia ka cava me'u vatautauvatatakia kinia nai tabatamata koya? Sa tautauvata kei ira na gone sa tiko ena rara ni vivoli, ka kaci yani vi ira era sa tiko vata kei ira. ¹⁷ka tukunia, Kitou a uvu

bitu vi ikodou, ka dou a yali ni meke, kitou a tagi vi ikodou, ka dou a yali ni tagiyaso.¹⁸ Ni sa qai mai ko Joni ka yali ni daukana se daugunu, a ra sa tukunia, Sa tiko vua e dua na tevoro.¹⁹ Sa qai mai na Luve ni tamata, a sa kana lia ka somi, a ra sa tukunia, Raicia, a tamata daukana, a ra sa dau somi waini, a nodrai tau era kumunia nai vacavacava, kei ira voki lia na tamata i valavala ca. Ia sa vadonuya ena vuku ko ira na luvena.²⁰ Sa qai vatekivu ko koya me vunaucia na vikoro ka caka kinia e levu na nona cakacaka-mana, ni ra sa yali ni vivutuni.²¹ E ca vi iko, Koreseni! e ca vi iko, Peciseita! ke sa caka mai Taia vata kei Saitoni na veika mana ka caka vi ikodrau, ke rau sa vivutuni makawa ena sulu taga kei na dravusa.²² au sa tukunia voki lia vi ikodrau, Ena ca valailai ko Taia vata kei Saitoni ena siga ni lewa, koi ikodrau, drau na ca valevu.²³ Ko iko voki lia, Kapenaumi, ko sa laveti cake lia ki lomalagi? ko na dai sobu voki ki etesi: ia ke sa caka mai Sotama na veika mana ko caka lia vi iko, ke sa tu lia ka yacovia na siga koya.²⁴ Au sa tukunia lia vi iko, Ena ca valailai ko Sotoma ena siga ni lewa, ko iko, ko na ca valevu.²⁵ Ena gauna ko ya sa vosa kinia ko Jisu, ka tukunia, Au sa vavinavinaka vi ikonu Tamaqu, na Turaga ni lomalagi ki vuravura, ni ikonu sa vunua na veika koya vi ira na vuku ki na yalomatua a sa vatakila lia vi ira na gone lalai.²⁶ sai koya lia, Tamaqu, ni sa vinaka e matamuni me vakoya.²⁷ Sa solia mai vi au ko Tamaqu na ka kece lia: ia ka yali e dua voki e kila na Luvena, a Tamana dua loa lia, ki koya sa vinakatia na Luvena me vatakilai koya vua.²⁸ Dou qai mai vi au, koi ikodou vayadua lia sa oca ka colatia nai colacola bibi, ia kau na vacegui kimudou.²⁹ Vataqaria vi ikodou na noqui vua, ka vuli vi au, ni'u sa yalomalua ka yalomalumumu: dou na raicia sara kinia na vacegu ni yalomudou.³⁰ Ni sa rawarawa na noqui vua, ka mamada na noqui colacola.

Chapter 12

¹Ena gauna koya sa qai ko Jisu e loma ni viwere ni sila ena siga ni vacecegu, a sa viakana ko ira na nona tisaipeli, ka vatekivu me dolokia na visola ni sila, ka kania.² Ia ni sa raicia ko ira na Farisi, era sa tukunia vua, Raicia, sa caka ko ira na nomu tisaipeli na ka e yali ni tara me caka ena siga ni vacecegu.³ A sa tukunia vi ira ko koya, Dou sa yali beka ni wilikia na ka sa caka ko Tevita, ni sa via kana, ko koya kei ira sa tiko vata kaya.⁴ Ni sa curu ko koya kina vale ni Kalou, ka kania na madrai dauraici, koya sa yali ni tara vua me kania, se vi ira sa tiko vata kinia, vi ira dua loa lia na bete? Se dou a yali beka ni wilikia ena vunau, ni ra sa vacacana na siga ni vacecegu ko ira na bete ena valenisoro, ka ra sa yali ni cala kinia? ⁶Ia ka' u sa tukunia vi ikodou, sa dua ena vanua gona sa uasivi cake ena valenisoro.⁷ Ia kevaka dou a kila na kenai balebale ni vosa koya, Au sa vinakatia na yalololoma, ka yali nai soro, dou a yali ni beitaki ira era sa yali ni cala.⁸ Ni sa Turaga voki lia ni siga ni vacecegu na Luveni tamata.⁹ A sa qai tani mai na vanua koya ko koya, ka curu ki na nodra valenilotu.¹⁰ Ka raicia, sa tiko kinia e dua na tamata sa malai na ligana. A ra sa tarogi koya, sa tara beka me caka na vivabulai ena siga ni vacecegu, se yali? ka ni ra via beitaki koya.¹¹ A sa tukunia vi ira ko koya, Ko cei vi ikodou, kevaka e dua na nona sipi sa lutu kina davuke ena siga ni vacecegu, ena yali ni tauria, ka tuberia cake mai? ¹²Ka vaevei na kena uasivi cake na tamata ena sipi! Ko koya lia koya sa tara kinia me caka na ka vinaka ena siga ni vacecegu.¹³ Sa qai tukunia ko koya vua na tamata, Dodokia mai na ligamu. A sa dodokia yani, a sa vabulai, ka yaco me vaka lia na ligana kadua.¹⁴ Sa ra qai curu ki tuba na Farisi, a ra sa bosea, se ra na vamatei koya vaevei.¹⁵ Ia ni sa kila ko Jisu, sa qai tani mai na vanua koya: a sa muri koya na lewe levu, ka sa vabulai ira vayadua lia ko koya.¹⁶ Ka sa varotia vi ira me ra kakua ni tukuni koya.¹⁷ Ko koya kinia sa vayacori kinia na vosa sa tukunia ko Aisea na parofita, ka tukunia.¹⁸ Raicia na noqui talatala, ko koya ka'u digitakia, Na noqu gone ni toko, au sa vinakati koya valevu ena vuni lomaqu: Au na solia vi koya na noqu Yalo Tabu, ia ena tukunia ko koya na lewa dodonu vi ira na vimatanitu tani.¹⁹ Ena yali ni vileti, se domolevu, Ena yali e dua ena rogocia na domona ena saqata ni koro: ²⁰Ena yali ni musukia na gasau sa bibivoro ko koya, se bokocia na wa ni cina e kubou lia, Ka me tala mada yani na lewa dodonu me gumatua: ²¹A ra na vararavi ki na yacana ko ira na vimatanitu tani.²² Sa qai yadi mai vi koya e dua sa curumia e dua na tevoro, sa mataboko, ka galu voki lia: a sa vabulai koya ko koya, ia sa vosa ka rai kinia ko koya sa mataboko ka galu.²³ A sa kurabui ko ira kece lia na lewe levu, ka tukunia, Ko koya koya na luvei Tevita, se yali? ²⁴Ia ni ra sa rogocia ko ira na Farisi, era sa tukunia, ko koya lia koya e yali ni tovoci ira na tevoro ena ka tani, ena kaukauwa lia i Pielisipupi na nodra turaga na tevoro.²⁵ A sa kila na nodra vanananu ko Jisu, ka tukunia vi ira, A matanitu yadua sa visei vakai koya, ena varusai, kei na koro yadua se na vale sa vivala vakai koya, ena yali ni tudei.²⁶ Ia kevaka sa tovoci Setani ko Setani, sa qai vivala vakai koya lia, ena qai tudei vaevei na nona matanitu? ²⁷Ia kevaka ka'u tovoci ira na tevoro ena kaukawa i Pielisipupi, sa tovoci ira ena kaukauwa i cei ko ira na kai nomudou? o koya lia koya era na valewai ikodou kinia.²⁸ Ia kevaka tovoci ira na tevoro ena kaukauwa ni Yalo ni Kalou, sa qai yaco dina vi ikodou na matanitu ni Kalou.²⁹ Se na rawatia vaevei e dua me curumia na vale ni qaqa, me kovea na nonai yaya, kevaka lia ena yali ni vesukia mada na qaqa ena qai kovea e muri na nonai yau.³⁰ Ko koya lia sa yali ni totaki au, sa to tani; ia ko koya sa yali ni kumunia vata kei au sa dui daidai.³¹ Ko koya koya, kau sa tukunia vi ikodou sa rawa lia me ra kakua ni cudruvia na tamata ena vuku ni nodra valavalala ca, kei na nodra vosa ca kece lia; ia sa yali ni rawa me ra kakua ni cudruvia na tamata era sa vosavacacatakia na Yalo Tabu.³² Ia ko koya yadua sa vosavacacatakia na Luve ni tamata ena rawa me kakua ni cudruvi kinia: ia ko koya yadua sa vosavacacatakia na Yalo Tabu, ena yali sara ni rawa me kakua ni cudruvia, ena gauna koya, se na gauna ena muri mai.³³ Dou valewa ni vinaka na kau, ka vinaka voki lia kinia na vuana: se valewa ni ca na kau, ka ca lia kinia na vuana: ni sa kilai lia na kau ena vuana.³⁴ Koi ikodou na kawa ni gata! dou na rawatia vaevei, ni dou sa tamata ca, mo dou vosatakia na ka vinaka? ni sa vosatakia na gusudra na ka sa oso valevu kinia na lomada.³⁵ A tamata vinaka sa yadia mai na ka vinaka mai na lololo vinaka ni lomana; vata kei na tamata ca sa yadia mai na ka ca mai na lololo ca.³⁶ Ia ka'u sa tukunia vi ikodou, A vosa ca vayadua lia era na cavutia na tamata, era na tarogi kinia ena siga ni lewa: ³⁷ni ko na

vadonui ena vuku ni nomu vosa, ka ko na cudruvi voki lia ena vuku ni nomu vosa.³⁸ Sa qai vosa eso na vunivola vata kei na Farisi, ka tukunia, Vavuvuli, kitou sa via raicia edua nai vatakilakila mai vi iko.³⁹ A sa vosa ko koya, ka tukunia vi ira, Sa dauvaqara nai vatakilakila nai tabatamata ca kai valavala vatani: ia ena yali nai vatakilakila me soli kinia, nai vatakilakila lia i Jona na parofita:⁴⁰ ia me vaka ka siga tolu ka bogi tolu ko Jona ena kete ni ika levu; ena siga tolu ka bogi tolu vavoki lia kinia na Luve ni tamata ena loma ni qele.⁴¹ Era na tucake ena vilewai na kai Ninive ka vadinadinataxia na nodra cala nai tabatamata koya, ni ra a vivutuni ena vunau i Jona; ka raica, sa dua eke sa uasivi vi Jona.⁴² Ena tucake na radi ni ceva ena vilewai ka vadinadinataxia na nodra cala nai tabatamata koya, ni sa qai mai o koya ena yasana vayawa sara e vuravura me rogocia na vuku i Solomoni; ka raicia sa dua eke sa uasivi vi Solomoni.⁴³ Ia ni sa qai tani ena tamata na yalo velavela, sa viqaiyaki voli ena vanua dravuisiga, ni vaqara nai vavacegu a sa yali ni raicia:⁴⁴ Sa qai tukunia ko koya, au na lesu voki ki na noqu vale kau a qai tani mai kinia; ia ni sa yaco yani sa raicia ni sa lala tu, sa tavorakia, ka ukutakia.⁴⁵ Sa qai qai ko koya, ka yadia vata kaya e lewe vitu voki na yalo sa usaivi vi koya ena ca, a ratou sa curumia ka tiko kinia a sa ca valevu i muri na tamata koya, ka ca valailai e liu. Ena va voki lia kinia vi ira na i tabatamata ca koya.⁴⁶ Ia ni sa vosa tiko lia o koya vi ira na lewe levu, raicia, sa tu e tuba na tinana kei na tacina, a ratou sa via vosa vua.⁴⁷ Sa qai tukunia vua e dua raicia sa tu e tuba na tinamu kei iratou na tacina eratou sa via vosa vi iko.⁴⁸ Sa qai vosa ko koya ka tukunia vi koya sa tukunia vua, Ko cei na tinaqu? se ko cei ko ratou na taciqu? ⁴⁹ Sa dodokia na ligana vi ira na nona tisapeli ka tukunia, Raicia na tinaqu kei na taciqu! ⁵⁰ Ko koya yadua ena caka na loma i Tamaqu sa tiko mai Lomalagi, sai koya koya na taciqu vata kei na ganequ vata kei na tinaqu.

Chapter 13

¹Ena siga koya sa qai tani mai vale ko Jisu, ka qai ki tiko sobu e matasawa. ²A sa lewe levu sara era sa soqoni vata kei koya, a sa vodoka kinia e dua na waqa ko koya, ka tiko sobu: a sa tu kece lia mai matasawa na lewe levu. ³A sa levu na ka sa vosatakia vi ira ko koya ena vosa vatautauvata, ka tukunia: Raicia sa dua na dauvikaburaki; ⁴ia ni sa kabukaburaki tiko, sa lutu eso ena tutu ni sala, a sa qai mai na manumanu vuka ka kania. ⁵A sa lutu eso ki na vanua vivatu, sa yali ni levu cake kinia na qele: a sa tubu cake vatotolo sara, ni sa yali ni vavaku na kena qele: ⁶ia ni sa cabe na siga, sa malai; ia ni sa yali na wakana, sa raqosa sara. ⁷A sa lutu eso ki na vi wa-vavotona; a sa tubu cake na viwa-vavotona, ka varugutia. ⁸A sa lutu eso ki na vanua vinaka, a sa vuavua vinaka, sa vua i drau eso, a sa onosagavulu eso, a sa tolusagavulu eso. ⁹Ko koya sa vadalgana me rogocia, me mani rogocia sara. ¹⁰Sa qai qai mai ko ira na tisapeli, ka tarogi koya, Ko sa vosa tiko lia vi ira ena vosa vatautauvata ena vuku ni cava? ¹¹Sa qai vosa ko koya, Ni sa soli vi ikodou mo dou kila na veika vuni ni matanitu valomalagi, ia ka yali lia ni soli vi ira. ¹²Ni sa tu vua na tamata e dua na ka, ena qai soli valevu sara lia vua ka levu na nona; ia na tamata sa yali ni tu vua e dua na ka, ena qai yadi tani sara lia mai vua na ka sa tu vua. ¹³Ko koya koya kau sa vosa kinia vi ira ena vosa vatautauvata: ni ra sa raicia ka yali ni raicia; a ra sa rogocia ka yali ni rogocia, ka lecavia tu. ¹⁴Ia sa vayacoria kinia vi ira na parofisai i Aisea, ka vaka, Dou na daurogocia tiko lia, ka lecavia tu; Ia dou na dau raicia tiko lia, ka yali ni raicia; ¹⁵Ni sa uro mai na lomadra na tamata koya, A sa didivara na daligadra, A sa bobo na matadra; De dua na siga ena rai na matadra. Ka rogo na daligadra, Ka kila na lomadra, A ra saumaki mai, Ia ka'u na vabulai ira. ¹⁶A sa kalougata na matamudou, ni dou sa raicia, vata kei na daligamudou, ni dou sa rogocia. ¹⁷Niu sa tukunia vaidina vi ikodou, Era lewe levu na parofita vata kei na tamata yalododonu era a via raicia na ka dou sa raicia, ka ra na yali ni raicia; ka rogocia na ka dou sa rogocia, ka ra a yali ni rogocia. ¹⁸Ko koya mo dou qai rogocia na vosa vatautauvata ni dauvikaburaki: ¹⁹Ni sa dua e rogocia na vosa ni matanitu, ka lecavia tiko, sa qai qai mai na vuni ca, a sa kovea na ka sa kaburaki ki lomana. Sai koya lia koya sa kaburaki ena tutu ni sala. ²⁰Ia ko koya sa kaburaki ena vanua vivatu, sai koya lia koya sa rogocia na vosa, a sa vabautia sara ena reki. ²¹Ia ni sa yali na wakana e lomana, sa tu dede valailai lia: ia ni sa tubu na rarawa, se na vivacacani ena vuku ni vosa, sa tarabe sara lia. ²²Ia ko koya sa kaburakia ena viwavavotona, sai koya lia koya sa rogocia na vosa: ia na lomaocaoca ena vuku ni vuravura koya, kei nai yau e dauvivakaisini, sa varugutia na vosa, a sa yali kinia ni vua. ²³Ia ko koya sa kaburaki ena vanua vinaka, sai koya lia koya sa rogocia na vosa, a sa kila na kenai balebale; a sa vua, ka vuai drau eso, sa onosagavulu eso, ka sa tolusagavulu eso. ²⁴Sa dua voki na vosa vatautauvata sa tukunia vi ira ko koya, ka tukunia, Sa vatautauvata na matanitu valomalagi kei na dua na tamata sa kaburakia na sila vinaka ena nona were; ²⁵ia ni ra sa moce ko ira na tamata, sa qai mai na nona meca ka kaburakia vata na sila ca e loma ni witi, a sa qai qai yani. ²⁶Ia ni sa tubu mai na sila ka vua, sa qai rairai voki lia na sila ca. ²⁷Sa qai mai vua na kenai taukei ko ira na nona tamata, ka tukunia vua, Ko sa yali saka lia ni kaburakia na sila vinaka ena nomu were? sa qai yadi mai vi na sila ca? ²⁸Sa qai tukunia vi ira ko koya, A ka koya sa caka e dua na meca. A ra sa tukunia vua ko ira na tamata, Ko sa vinakatia beka me kitou qai ki kumunia vata koya? ²⁹A sa tukunia ko koya, Tei kakua mada, de dou cavurakia voki lia na witi ni dou kumunia vata na sila ca. ³⁰dainia lia me rau tubu vata ruarua me tei cava mada na yabaki: ia ni sa cava na yabaki ka'u na tukunia vi ira na dau tamusukia, Dou kumunia vata mada na sila ca, ka vauca ena vivau me visa: ia dou kumunia vata na witi ki na noqu lololo. ³¹Sa dua voki na vosa vatautauvata sa tukunia vi ira ko koya, ka tukunia, Sa tautauvata na matanitu valomalagi kei na dua na sore ni musita, ko koya sa yadia e dua na tamata, ka tea ena nona were: ³²ia ko koya sa lailai sobu ena sore ni kau kece lia; ia ni sa tubu cake, sa levu cake ena kena mataqali ko ya, a sa yaco me yadi dina, a sa qai ki ro sara lia e tabana na manumanu vuka. ³³Sa dua voki na vosa vatautauvata sa tukunia vi ira ko koya: Sa tautauvata na matanitu valomalagi kei na leveni, sa tauria e dua na yalewa, ka vunia e loma ni madrai droka e tolu nai varau, me sa valevenitakia kece mada lia. ³⁴Na ka kece lia koya sa tukunia ko Jisu kivei ira na lewe levu ena vosa

vatautauvata; a sa yali ni vosa loa lia vi ira, sa vosavatautauvata tiko lia: ³⁵ko koya lia koya sa vayacoria kinia na vosa sa tukunia na parofita, ni sa tukunia, Au na vosa lia ena vosa vatautauvata; Au na tukunia eso na ka sa vuni tu mai na gauna sa caka kinia ko vuravura. ³⁶Sa qai talai ira yani na lewe levu ko Jisu, ka curu ki vale: a sa qai mai vua ko ira na nona tisapeli, ka tukunia, Ni vamacalatakia mai vi kitou na vosa vatautauvata ni sila ca mai na were. ³⁷A sa vosa ko koya, ka tukunia vi ira, Ko koya lia sa kaburakia na sila vinaka, ko ya na Luve ni tamata: ³⁸ia na were ko vuravura; ia na sila ca ko ira na luve ni vu-ni-ca: ³⁹ia na meca sa kaburakia sai koya na tevoru: ia na yabaki nai vataotioti ki vuravura: ia na dautamusukia ko ira na agilosu. ⁴⁰Ia me vaka sa kumunia vata na sila ca ka visa ena buka; ena vakinia enai vataotioti ki vuravura koya: ⁴¹ena talai ira yani na nona agilosu na Luve ni tamata, me ra soqonia vata mai na nona matanitu na ka kece lia sa dauvivacalai, kei ira sa caka tiko na ka ca; ⁴²ia era na daini ira ki na lovo ni bukawaqa; era na dautagi kinia, ka vasequruquru bati. ⁴³Era na qai serau na tamata yalododonu, me vaka lia na siga, ena matanitu ni Tamadra. Ko koya sa vadalgiana, me mani rogocia sara. ⁴⁴Sa dua voki, sa tautauvata na matanitu valomalagi kei nai yau sa vuni tu ena dua na were; ka sa dua na tamata sa raicia, ka yali ni tukunia, ia ni sa rekitakia, sa qai ki volitakia na ka kece lia sa tu vua, a sa volia na were ko ya. ⁴⁵Sa dua voki, sa tautauvata na matanitu valomalagi kei na tamata dauvivoli, sa vaqara eso na mata ni civa vinaka: ⁴⁶ia ni sa raicia e dua na mata ni civa talei sara, sa qai ka volitakia na ka kece lia sa tu vua, ka sa volia na ka koya. ⁴⁷Sa dua voki, sa tautauvata na matanitu valomalagi kei na lawa ni yavi, sa viritakia ki wai: a sa rawa kinia eso mai na vimataqali kece lia. ⁴⁸ia ni sa sinai, era sa yavia ki matasawa, a ra sa tiko sobu, ka tugania na kena vinaka ki na sova, ka dainia tani na kena ca. ⁴⁹Ena vakinia enai vataotioti ki vuravura: era na qai mai na agilosu, ka tawasei ira tani na tamata ca mai vi ira na yalododonu, ⁵⁰ka daini ira laivi tu ki na lovo ni bukawaqa: era na dautagi kinia, ka vasequruquru bati. ⁵¹Dou sa kila nai balebale ni ka kece lia koya? Era sa tukunia vua, Io. ⁵²Sa qai tukunia vi ira ko koya, Ia na vunivola kece lia sa vatavulici ena ka ni matanitu valomalagi, sa tautauvata ki ira na tamata sa taukenia e dua na vale, ko koya sa yadia mai na nona lololo na veika vou kei na veika makawa voki lia. ⁵³A sa yaco, ni sa vaotia ko Jisu na vosa vatautauvata kece koya, sa qai tani mai na vanua koya. ⁵⁴Ia ni sa tadu ki na nona vanua, sa vavulici ira ko koya ena nodra vale ni lotu, a ra sa kurabui kinia, ka tukunia, E rawatia mai vi ko koya na vuku va koya, kei na cakacaka mana koya? ⁵⁵sa yali lia ni luve ni matai ko koya? sa yali lia ni yacai i tinana ko Meri? ki na tacina ko Jemesa vata kei Josefa, vata kei Saimoni, vata kei Jutasa? ⁵⁶kei na ganena, eratou sa yali lia ni tiko vata kece kei ita? sa qai rawatia mai vi ko koya na ka kece lia koya? ⁵⁷A ra sa tarabe ena vukuna. A sa tukunia vi ira ko Jisu, Sa varokorokotakia na parofita ena vivanua tani, ia sa yali lia ena nona vanua se nona vale. ⁵⁸Ia ka yali ni caka mai keri ko koya e levu na cakacaka mana, ni ra sa yali ni vabautia.

Chapter 14

¹Ena gauna koya sa rogocia ko Eroti na turaga nai rogorogo kei Jisu; ²a sa tukunia vi ira na nona tamata, Koya ko Joni na dauvipapitaisotaki; a sa tu cake voki mai na mate ko koya; o koya sa vu kinia vi koya na kaukauwa mana. ³Ni sa tauri Joni eliu ko Eroti, a sa vesukia, ka dania ki valenivivesu ena vuku i Erotiasa, na wati i Filipi na tacina: ⁴ni sa tukunia vua ko Joni, E yali ni tara mo drau viwatini kaya. ⁵Ia ni sa via vamatea ko koya, sa rerevaki ira na lewe levu, ni ra sa vasama sa parofita ko koya. ⁶Ia ni sa caka na magiti ni siga ni sucu i Eroti, sa meke e matadra na goneyalewa na luve i Erotiasa, a sa rekitakia ko Eroti. ⁷Ko koya kinia sa yalatakia vua ko koya ka bubului kinia me soli vua na ka kece lia ena kerea. ⁸Ia ni sa vavulici koya mada eliu ko tinana, sa tukunia ko koya, Solia mai vi au na vanua gona e dua na dari na ulu i Joni na dauvipapitaisotaki. ⁹Sa qai rarawa na tui: ia sa tukunia lia me soli, ena vuku ni nona bubului, ena vukudra voki lia era sa kana vata kinia. ¹⁰A sa talaki ko koya ka sa tamusukia na ulu i Joni ena valenivivesu. ¹¹A sa yadi mai na uluna ena dua na dari, a sa soli vua na goneyalewa: ka sa yadia ko koya vi tinana. ¹²Sa qai qai mai ko iratou na nona tisapeli, a ratou sa yadia na yagona, ka bulutia; a ratou sa qai ka laki tukunia vi Jisu. ¹³Ia ni sa rogocia ko Jisu, sa soko vatikitiki tani ena waqa ki na dua na vanua lala: ia ni ra sa rogocia ko ira na lewe levu, era sa taubale e vanua mai na vikoro ka muri koya. ¹⁴A sa qai mai ko Jisu, ka raicia era sa lewe levu sara a sa lomani ira, a sa vabulai ira na nodra era tauvimate. ¹⁵Ia ni sa yakavi mai, sa qai mai vi koya ko ira na nona tisapeli, ka tukunia, Koya na vanua lala, sa kala na siga; mo vatalai ira yani na lewe levu, me ra qai ki na vikoro lalai, me ra volia kinia na kedra. ¹⁶A sa tukunia vi ira ko Jisu, E yali ni yaga me ra qai, mo dou solia mai e dua na kedra. ¹⁷Era sa qai tukunia vua, E yali lia vi kitou eke, e lima lia nai buli madrai, ka rua na ika. ¹⁸A sa tukunia ko koya, Dou yadia mai vi au. ¹⁹Sa qai vosa ko koya vi ira na lewe levu me ra tiko sobu ena vi co, a sa tauria nai buli madrai e lima, kei na ika e rua, a sa ta cake ki lomalagi, ka lotutakia, a sa dovia na vibuli madrai, ka solia vi ira na tisapeli, ia ko ira na tisapeli era sa solia vi ira na lewe levu. ²⁰A ra sa kana kece lia, a ra sa mamau: a sa tomikia vata na vo ni ka sa dovi, a sa tinikarua nai su sa sinai kina. ²¹Ia ko ira sa kania era sa lewe lima beka na udolu na tagane, ia ko ira na yalewa ki na gone era sa yali ni wili. ²²A sa qai varotia sara ko Jisu vi ira na nona tisapeli me ra vodokia na waqa me ra liutaki koya ki tai kadua, me sa vatalai ira mada yani na lewe levu ko koya. ²³Ia ni sa vatalai ira oti yani na lewe levu, sa cabe taudua ko koya ki na ulu-ni-vanua me masu; ia ni sa yakavi mai, sa tiko dua loa lia kinia ko koya. ²⁴A sa qai tiko e loma ni wasawasa na waqa, a suaigelegele ena ua: ni sa cagi leca. ²⁵Ia enai kava ni wase ni bogi sa qai mai vi ira ko Jisu, a sa qai voli e dela ni wai. ²⁶Ia ni ra sa raicia ko ira na tisapeli, ni sa qai voli ko koya e dela ni wai, era sa kidroa, ka tukunia, Sa dua na yalo; a ra sa qoqolou, ni ra sa rere. ²⁷A sa vosa sara vi ira ko Jisu, ka tukunia, Dou vacegu; koi au lia; dou kakua ni rere. ²⁸A sa vosa vi koya ko Pita, ka tukunia, na Turaga, kevaka sai ikonu, kacivi au meu qai yani vi ikonu e dela ni wai. ²⁹A sa tukunia ko koya, Qa lia mai. Ia ni sa sobu mai na waqa ko Pita, sa qai ena dela ni wai, me qai voki lia vi Jisu. Ia ni sa raicia sa kaukauwa na cagi, sa qai rere; ³⁰ia ni sa raicia sa kaukauwa na cagi, sa qai rere; ia ni sa vatekivu me lutu dromu,

sa kaci sara, ka tukunia, Na Turaga, ni vabulai au.³¹ Sa qai dodokia sara na ligana ko Jisu, a sa tauria, ka tukunia vua, O iko sa lailai na nomu vabautia, O sa vatikitikiqa ena vuku ni cava? ³²Ia ni sa rau sa vodo ki waqa, sa ruru na cagi. ³³Ia ko ira na sa tiko mai waqa, ka tukunia, Sa dina sara lia ikonu sa Luve ni Kalou.³⁴ A ra sa qai ki tai kadua. a ra sa yaco ki na vanua Kenisareti. ³⁵Ia ni ra sa kilai koya ko ira na tamata mai na yasana ko koya, era sa talatala ki na yasana kece lia sa vavolivolitia, a ra sa yadi ira kece lia mai vua sa tauvimate; ³⁶a ra sa masuti koya me ra tara loa lia na tutu ni nonai sulu, a ra sa bula sara ko ira kece lia sa tara.

Chapter 15

¹Sa qai qai mai vi Jisu ko ira na vunivola kei ira voki lia na Farisi mai Jerusalemi, ka tukunia, ²A cava sa talaidredre kinia ko ira na nomu tisapeli kei na nodrai vavuvuli na qase? ni ra sa kana ka ra yali ni vuluvulu. ³A sa vosa ko koya, ka tukunia vi ira, A cava dou sa talaidredre voki lia ki na vunau ni Kalou ena nomudou vavuvu⁴Ni sa varotia na Kalou, ka tukunia, Varokoroko vi rau na tamamu vata kei na tinamu: ia Ko koya sa vosavacacatakia na tamana se tinana, me sa vamatei. ⁵Ia dou sa tukunia, O koya yadua ena tukunia vi tamana se tinana, Sa vatabui me nona na Kalou na noqu ka sa yaga vi iko. ⁶me sa qai yali ni varokoroko vi tamana kei tinana. Ia dou sa valoatakia na vunau ni Kalou ena nomudou vavuvuli. ⁷A dauvivakaisini koi ikodou! sa tukuni ikodou vavinaka e liu ko Aisea, ni sa tukunia, ⁸Ko ira na tamata koya era sa varokorokotaki au ena gusudra. Ia na yalodra sa yawa tani vi au. ⁹A sa yali ni yaga na nodra masuti au, NI ra sa vatavuvulitakia na vunau ni tamata mei vavuvuli. ¹⁰A sa kacivi ira na lewe levu, ka tukunia vi ira, Dou rogocia, ka vakasama: ¹¹a ka sa curu ki na gusuna sa yali ni vadukadukalitakia na tamata; ia na ka lia sa qai mai na gusuna, sai koya lia sa vadukadukalitakia na tamata. ¹²Sa qai qai mai ko ira na nona tisapeli, ka tukunia vua, Ko ni sa kila beka era sa lomaca na Farisi, ni ra sa rogocia na vosa koya? ¹³A sa vosa ko koya, ka tukunia, A kau vayadua lia, e yali ni tea ko Tamaqu valomalagi, ena cavu laivi. ¹⁴Dou daini ira lia: era sa mataboko, a ra sa tuberi ira na mataboko. Ia kevaka e tuberia na mataboko na mataboko, erau na sikalutu ruarua ki nai keli. ¹⁵Sa qai vosa ko Pita, ka tukunia vua, Mo ni tukunia mai vi kitou na vosa vatautauvata koya. ¹⁶A sa tukunia ko Jisu, Koi ikodou voki lia, dou sa yali ni kila rawa? ¹⁷Dou sa yali beka ni kila, na ka kece lia sa curu ki na gusu sa lutu ki na kete, a sa dai yani ki nai benubenu? ¹⁸Ia na veika sa curu mai na gusu, sa qai dina mai na yalo, a veika lia koya sa vadukadukalitakia na tamata. ¹⁹Ni sa curu yani mai na yalo na nanumia ca, na daulaba, na dauyalewa, na daudara, na daubutako, na vibeitaki vailasu, na vosa vacaca. ²⁰a veika koya sa vadukadukalitakia na tamata: ia ka yali ni vadukadukaktakia na tamata, ni sa kana ka sa yali mada ni vuluvulu. ²¹Sa qai tani ko Jisu, ka qai ki na viyasana i Taia kei Saitoni. ²²Ka raicia, sa dua na yalewa ni Kenani sa qai mai na yasana ko ya, a sa tagi vua, ka tukunia, Ni lomani au mai, na Turaga, na Luve i Tevita; na luvequ yalewa sa rarawa valevu ni sa curumi koya e dua na tevoro. ²³A sa yali ni tukunia vua e dua na vosa ko koya. A ra sa qai mai na nona tisapeli ka masuti koya, ka tukunia, Vatalai koya tani; ni sa mai tagi muri ita voki lia. ²⁴A sa vosa ko koya, ka tukunia, Au sa yali ni talai vei ira na tani, vi ira lia na sipi ni mataqali i Isireli era yali tu. ²⁵Sa qai qai mai na yalewa, ka cuva vua, ka tukunia, Ikonu na Turaga, ni vukeyi au mai. ²⁶A sa vosa ko koya, ka tukunia, Sa yali ni vinaka me yadi na kedra na gone, ka me dai lia vi ira na koli. ²⁷A sa tukunia na yalewa, E dina lia, na Turaga: ia ko ira na koli era kania na meme ni kakana sa lutu mai na tepeli ni nodra turaga. ²⁸Sa qai vosa ko Jisu, ka tukunia vua, Yalewa, sa levu na nomu vabautia: me yaco vi iko me vaka na ka ko sa vinakatia. A sa bula na luvena-yalewa ena tiki ni siga koya. ²⁹A sa qai tani mai na vanua koya ko Jisu, ka qai voleka ki na wasawasa ko Kalili; a sa cabe ki na ulu-ni-vanua, ka tiko sobu kinia. ³⁰A ra sa lewe levu sara sa qai mai vua, era sa yadia mai na lokiloki, na mataboko, na galu, na gera, ka lewe levu voki; a ra sa kotori ira sobu ki na yava i Jisu; a sa vabulai ira ko koya: ³¹a ra sa kurabui kinia ko ira na lewe levu, ni ra sa raicia sa vosa rawa na galu, sa bula na gera, sa qai rawa na lokiloki, a sa rai rawa na mataboko: a ra sa vacaucautakia na Kalou i Isireli. ³²Sa qai kacivi ira mai na nona tisapeli ko Jisu, ka tukunia, Au sa lomani ira na lewe levu, sa qai bogi tolu era sa tiko lia vi au, a sa yali na ka me ra kania: ia kau sa yali ni via vatalai ira yani ni ra sa yali ni kana, de ra malumalumu e gaunisala. ³³A sa tukunia vua ko ira na tisapeli, Eda na rawatia mai vi na madrai e lekutu, me ra mamau kinia ko ira na lewe levu koya? ³⁴A sa tukunia vi ira ko Jisu, E vica na buli madrai sa tu vi ikodou. A ra sa tukunia, E vitu, ka so na ika lalai. ³⁵A sa vosa ko koya vi ira na lewe levu me ra tiko sobu ena qele. ³⁶A sa tauria ko koya nai buli madrai e vitu kei na ika, a sa vavinavinaka, a sa dovia, a sa solia vi ira na nona tisapeli, ia ko ira na tisapeli era solia vi ira na lewe levu. ³⁷A ra sa kana kece lia, a ra sa mamau: a ra sa tomikia vata na vo ni ka sa dovi, ka sa vitu na sova sa sinai kinia. ³⁸Ia ko ira sa kana era sa lewe va na udolu na tagane, ia ko ira na yalewa vata kei na gone era sa yali ni wili. ³⁹A sa talai ira yani na lewe levu ko koya, a sa qai vodokia na waqa, a sa tadu ki na yasayasa va Makitala.

Chapter 16

¹Sa qai qai mai ko ira na Farisi vata kei ira na tokani i Setoki, me ra vatovolei koya, a ra sa masutia me vatakila vi ira e dua na vatakilakila mai lomalagi. ²A sa vosa ko koya, ka tukunia vi ira, Ni sa raiyavi, dou sa tukunia, Ena siga vinaka; ni sa damudamu na lomalagi. ³ia ena savulaci, Ena siga ca ni kua; ni sa damudamu ka loaloa na lomalagi. Koi ikodou na dauvivakaisini, dou sa kila rawa na mata ni lomalagi; ia dou yali beka ni kila rawa na vivatakilakila ni gauna koya?. ⁴ai tabatamata ca ka dauyalewa sa dauvaqara e dua nai vatakilakila; ka na yali ni soli kinia e dua na vatakilakila, a i vatakilakila lia i Joni na parofita. A sa qai daini ira ko koya, ka qai yani. ⁵Ia ni sa tadu ko ira na nona tisapeli ki tai kadua, era sa guilecavia me yadia na madrai. ⁶Sa qai tukunia vi ira ko Jisu, Dou raicia ka qarauni ikodou mai na nodra leveni na

Farisi kei na tokani i Setoki. ⁷A ra sa vivosakitakia vakai ira, ka tukunia, Sa ka beka ni da sa yali ni yadia mai na madrai. ⁸Ia ni sa kila ko Jisu, sa tukunia vi ira, Koi ikodou sa lailai na nomudou vabautia, ena cava dou sa vinanuyakia kinia ena lomamudou, ni dou sa yali ni yadia mai na madrai? ⁹Dou sa yali beka ni kila rawa mai, se nanumia nai buli madrai e lima vi ira e lewe lima na udolu. ia ka vica nai su dou a vasinatia? ¹⁰se nai buli madrai e vitu vi ira na lewe va na udolu, ia ka vica na sova a vasinaitia? ¹¹E vaevei ni dou sa yali ni kila rawa niu sa yali ni vosatakia na madrai, na nodra leveni lia na Farisi vata kei nai tokani i Setoki kau sa tukunia mo dou qarauni ikodou mai kinia? ¹²Era sa qai kila ni sa yali ni vosa ko koya me ra qarauni ira mai na leveni ni madrai, mai na nodrai vavuvuli lia na Farisi vata kei nai tokani i Setoki. ¹³A sa tadu ko Jisu ki na yasayasa va Sisaria-Filipai, a sa tarogi ira na nona tisapeli, ka tukunia, Era sa tukunia na tamata se ko cei koi au na Luve ni tamata? ¹⁴A ra sa tukunia, Eso, Ko Joni na dauvipapitaisotaki: ia ka so, Ko Ilaija; ia ko so voki, Ko Jeremaia, se dua tani na parofita. ¹⁵Sa qai tukunia vi ira ko koya, Ia dou sa tukunia se ko cei ko au? ¹⁶Sa qai vosa ko Saimoni Pita, ka tukunia, Koi ikonu na Karisito, na Luve ni Kalou bula. ¹⁷A sa vosa ko Jisu, ka tukunia vua, Ko sa kalougata, Saimoni Pa-Jona: ni sa yali ni vatakila vi iko na lewe kei na dra, na Tamaqu lia sa tiko mai lomalagi. ¹⁸Au sa tukunia voki lia vi iko, Ko iko ko Pita, ia e dela ni vatu koya kau na tara kinia na noqui soqosoqo lewe ni lotu; ena yali ni rawatia na matamata ni koro ni etesi. ¹⁹Au na solia voki lia vi iko nai dola ni matanitu valomalagi: ia na ka kece lia ko na vauca e vuravura, ena vauca mai lomalagi: ia na ka kece lia ko na serekia e vuravura, ena sereki mai lomalagi. ²⁰Sa qai varotia vi ira na nona tisapeli, me ra kakua ni tukunia vua e dua ni sai Jisu na Karisito ko koya. ²¹Ena gauna koya sa vatekivu kinia ko Jisu, me vatakila ki vi ira na nona tisapeli, ni sa kilikili kaya me qai ki Jerusalemi, ka vosotia na ka e levu mai vi ira na matua, vata kei ira na bete levu, vata kei ira na vunivola, ka me vamatei, ka me vaturi cake voki mai enai katolu ni siga. ²²Sa qai yadia koya ko Pita, ka vatekivu me vunauca, ka tukunia, Me vayawa vi ikonu na Turaga: na ka koya ena yali sara ni yaco vi ikonu. ²³A sa vuki ko koya, ka tukunia vi Pita, Qai tani ki dakuqu Setani: ko sa via vatarabetaki au; ni ko sa yali ni vananumia na ka ni Kalou, na ka lia ni tamata. ²⁴Sa qai tukunia vi ira na nona tisapeli ko Jisu, Kevaka e dua sa muri au, me kakua ni muria na lomana, ia me cola na nona kauvelatai, ka muri au. ²⁵Ia ko koya yadua sa via maroroya na nona bula, ena vayalia: ia ko koya yadua ena vayalia na nona bula ena vukuqu, ena maroroya. ²⁶Ia ka cava na kena yaga vua na tamata, kevaka e rawati vuravura taucoko, ka vayalia na yalona? se cava ena solia na tamata mei sau ni yalona? ²⁷Ni sa qai mai na Luve ni tamata enai ukuuku ni Tamana, kei ira vata kaya na nona agilos; ena qai saumia ko koya vi ira na tamata yadua me vaka na nodrai valavala. ²⁸Au sa tukunia vaidina vi ikodou, Sa tu eke eso, era na yali dina ni mate, era na raicia mada na Luve ni tamata ni sa qai mai ena nona matanitu,

Chapter 17

¹Sa bogi ono sa qai yadi Pita kei Jemesa, vata kei Joni na tacina, ko Jisu, a sa yadi iratou vatikitiki ki na dua na ulunivanua cecere. ²A sa matalia na yagona e matadratou; a sa serau na matana me vaka na matanisiga, ka sa vulavula mai na nonai sulu me vaka na rarama. ³Ka raicia, sa sikavotu vi iratou ko Mosese kei Ilaija, a ratou sa vivosaki kaya. ⁴Sa qai vosa ko Pita, ka tukunia vi Jisu, Na Turaga, sa vinaka na nodatou tiko na vanua gona: kevaka ko ni sa vinakatia, me kitou tara ena vanua gona e tolu na vale vacevaceva; e dua me nomuni, ka dua me nei Mosese, ka dua me nei Ilaija. ⁵Ni sa vosa tiko ko koya, raicia, sa dua na o lumilumisa sa varurugi iratou: ka raicia, sa rogo e dua na vosa mai na o, sa tukunia, Koya na noqu Gone ni toko, au sa dau vinakatia valevu; dou varogoci koya. ⁶Ia ni ratou sa rogocia na tisapeli, eratou sa cuva vatoboicu ka ra sa rere valevu. ⁷A sa qai mai ko Jisu ka tarai iratou, ka tukunia, Tu cake, ka kakua ni rere. ⁸Ia ni ratou sa ta cake, eratou sa yali ni raicia e dua voki, ko Jisu dua loa lia. ⁹Ia ni ratou sa qai sobu tiko mai na ulunivanua, sa varotia vi iratou ko Jisu, ka tukunia, Kakua ni tukunia vua e dua na veika sa rairai, ka malua me tu cake voki mai na mate na Luve ni tamata. ¹⁰A sa tarogi koya ko iratou na nona tisapeli, ka tukunia, A cava era sa tukunia kinia na vunivola ni sa dodonu me liu mada mai ko Ilaija? ¹¹A sa vosa ko Jisu, ka tukunia vi iratou, Sa qai dina mada mai ko Ilaija, me vukicia na ka kece me vinaka voki. ¹²Ia kau sa tukunia vi ikodou, Sa lesu ena vanua gona ko Ilaija, a ra sa yali ni kilai koya, a ra sa caka vua na kece lia era sa vinakatia: era na vararawatakia va voki lia kinia na Luve ni tamata. ¹³Eratou sa qai kila na tisapeli ni sa vosataki Joni na dauvipapitaisotaki vi iratou ko koya. ¹⁴Ia ni ratou sa yaco vi ira na lewe levu, sa qai mai vua e dua na tamata, ka tekiduru vua, ka tukunia. ¹⁵Ikonu na Turaga, ni lomani koya na luvequ-tagane: ni sa tauvi koya na lialia, a sa rarawa valevu: sa bale valevu ki na bukawaqa. ka valevu ki na bukawaqa, ka valevu ki na wai: ¹⁶ia kau a yadia vi iratou na nomuni tisapeli, a ratou sa yali ni vabulai koya rawa. ¹⁷Sa qai vosa ko Jisu, ka tukunia, Ai tabatamata yali ni vabautia ka yalo vatani! a cava na kena dede meu tiko kei ikodou? a cava na kena dede meu vosoti ikodou? yadi koya mai vi au koya. ¹⁸Sa qai vunauca na tevoru ko Jisu; a sa qai tani mai vua: a sa bula na gone ena tiki-ni-siga koya. ¹⁹Era sa qai qai vatikitiki mai na tisapeli vi Jisu, a ra sa tukunia, Ena vuku ni cava kitou sa yali ni tovoci koya tani rawa kinia? ²⁰A sa tukunia vi ira ko Jisu, Ena vuku ni dou sa yali ni vabautia: niu sa tukunia vaidina vi ikodou, Kevaka e tu vi ikodou na vabautia e vaka na sore ni mosita, dou na tukunia ki na ulunivanua koya. Qai tani ki na vanua koya ka na qai tani: a sa yali na ka ena dredre vi ikodou: ²¹ia ko ira sa va koya era na yali ni tovoci tani loa, ena daumasu lia kei na daulolo. ²²Ia ni ra sa qai voli e Kalili, sa tukunia vi ira ko Jisu, Ena soli yani na Luve ni tamata kei na ligadra na tamata: ²³ka ra na vamatei koya, ka na vaturi cake voki mai ko koya enai katolu ni siga. A sa rarawa valevu na lomadra. ²⁴Ia ni ra sa tadu ki Kapenaumi, sa qai mai vi Pita ko ira sa kumunia vata na soli ki na vale ni Kalou; ka tukunia, sa yali li ni caka na soli ki na vale ni Kalou na nomudou vavuvuli? ²⁵Sa tukunia ko koya, Sa solia. Ia ni sa curu ki vale, sa vosa taumada ko Jisu, ka tukunia, A cava ko lewa, Saimoni? era sa tarogia vi cei nai vacavacava se na soli ko ira na turaga vavuravura vi ira na nodra gone, se vi ira na

nodra gone, se vi ira lia na tani?²⁶ Sa tukunia vua ko Pita, Vi ira lia na tani. Sa tukunia vua ko Jisu, sa qai lalaga na gone.²⁷ Ia me da kakua ni vacalai ira, mo qai ki matasawa, ka viritakia na siwa, ka tauria na ika ena yavi mada mai; ia ni ko sa basukia na gusuna, ko na raicia kinia e dua nai lavo: koya mo yadia vi ira me nodarui tavi.

Chapter 18

¹Ena gauna koya sa qai mai vi Jisu ko ira na tisapeli, ka tarogia, Ko cei sa levu cake ena matanitu valomalagi? ²A sa kacivia mai e dua na gone lailai ko Jisu, ka vaturia ena kedra maliwa, ³ka sa tukunia, Au sa tukunia vaidina vi ikodou, Kevaka dou sa yali ni saumaki mai, ka yaco me vaka na gone lalai, dou na yali sara ni curu ki na matanitu valomalagi. ⁴Ia ko koya sa vamalumalumutaki koya me vaka na gone lailai koya, ko koya lia sa levu cake ena matanitu valomalagi. ⁵Ia ko koya yadua sa vinakatia e dua na gone lailai vakoya ena vuku ni yacaqu, sa vinakati au. ⁶Ia ko koya sa vacala e dua vi ira na lalai koya era sa vabauti au, sa vinaka vua kevaka ka varubeci e domona e dua na vatu i qaqi levu, ka vadromucia ki na wasaliwa titobu. ⁷Sa ca ko vuravura ena vuku ni vivacalai! ni sa mama me yali ni yaco mai na vivacalai; ia sa ca vua na tamata sa vayacoria na vivacalai!. ⁸Ia kevaka sa vacalai iko na ligamu se na yavamu, mudukia tani, ka dainia tani vi iko: sa vinaka vi iko mo curu ki na bula ka yava dua se liga dua, a sa ca me rua na ligamu se rua na yavamu ka mo dai ki na bukawaqa sa yali ni mudu. ⁹Ia kevaka sa vacalai iko na matamu, vecukia tani, ka dainia tani vi iko; sa vinaka vi iko mo curu ki na bula ka dua lia na matamu, ka sa ca me rua na matamu ka mo dai ki eli sa waqa kinia na buka. ¹⁰Lewai ikodou vinaka mo dou kakua ni becia e dua vi ira na lalai koya; niu sa tukunia vi ikodou, A nodra agilosai mai lomalagi era sa raicia tiko lia na mata i Tamaqu sa tiko mai lomalagi. ¹¹Ni sa qai mai na Luve ni tamata me vabulai koya sa yali. ¹²Dou lewa vaevei? kevaka e dua na tamata sa dua na drau na nona sipi, a sa yali e dua, ena yali beka ni dainia laivi tu e ciwasagavulu ka ciwa, ka qai ki na viulunivanua me vaqarai koya ka yali? ¹³Ia kevaka sa raicia, au sa tukunia vaidina vi ikodou, ena reki valevu e na vuku ni sipi koya, ka valailai lia ena vuku ni ciwasagavulu ka ciwa sa yali. ¹⁴Sa va voki lia koya na Tamamudou sa tiko mai lomalagi, ni sa yali ni vinakatia me yali e dua vi ira na lalai koya. ¹⁵Ia kevaka sai valavala ca vi iko na wekamu, qai ka vunaucia ni drau sa tiko vi ikodrau lia: kevaka ena rogoci iko, ko sa qai rawai koya na wekamu. ¹⁶Ia kevaka ena yali ni rogocia, me qai lewe dua se lewe rua voki mo yadia vata ki iko, me vaidinadinatakia na vosa kece lia ena gusu ni dautukutuku e lewe rua se lewe tolu. ¹⁷Ia kevaka e bese ni rogoci iratou, tukunia vei ira nai sogosoq lewe ni lotu; ia kevaka e bese ko koya ni rogoci ira nai sogosoq lewe ni lotu, me qai vaka na tawa lotu kei koya sa kumunia nai vacavacava vi iko ko koya. ¹⁸Au sa tukunia vaidina vi ikodou, A ka kece lia dou na vaucia e vuravura ena vauci voki lia mai lomalagi; ia na ka kece lia dou na serekia e vuravura, ena sereki voki lia mai lomalagi. ¹⁹Au sa tukunia voki vi ikodou. Kevaka e lewe rua vi ikodou sa lomavata e vuravura, me kerea e dua na ka, ena vayacoria vi rau na Tamaqu sa tiko mai lomalagi. ²⁰Ia ena tikinia sa soqoni vata kinia e lewe rua, se lewe tolu, ena yacaqu, au sa tiko kinia ena kedratou maliwa. ²¹Sa qai qai mai vua ko Pita, ka tukunia, Noqu Turaga, mei valavala ca vavica mada vi au na wekaqu, kau kakua lia ni cudruvia? me vavitu? ²²Sa tukunia vua ko Jisu, Au sa yali ni tukunia vi iko, me vavitu loa lia: me vavitusagavulu na vitu. ²³Ko koya lia koya sa vatauvatani kinia na matanitu valomalagi ki na dua na tui, sa via tarogi ira na nona tamata. ²⁴Ia ni sa vatekivu ko koya me vatarogia, sa qai yadi mai vua e dua, sa tini na udolu na nona taledi sa yali ni saumia. ²⁵Ia ni sa yali vua na ka me saumia kinia, sa tukunia na nona turaga me volitakia ko koya, kei ira na watina, kei iratou na luvena, kei na ka kece lia sa tu vua, me saumia kinia. ²⁶Sa qai cuva sobu na tamata, ka masuti koya, ka tukunia, ikonu na Turaga, ni vosoti au mada lia, kau na saumia kece lia vi ikonu. ²⁷Sa qai yalovinaka mai na turaga ni tamata ko ya, ka sa serekia, ka dainia me kakua ni saumia. ²⁸A sa qai ki tuba na tamata koya, ka sa raicia e dua na nonai tokani, sa yali ni saumia vua e dua na drau na pene: a sa tauria ka kidomokia, ka tukunia, saumia mada vi au na nomu dinau. ²⁹Sa qai cuva sobu na nonai tokani ki na yavana, a sa vamasutia, ka tukunia, Mo vosoti au mada lia, kau na saumia kece lia vi iko. ³⁰A sa bese ko koya: a sa qai ka dainia ki na vale ni vivesu, me saumia mada na nona dinau. ³¹Ia ko ira na nonai tokani ni ra sa raicia na ka sa caka era sa rarawa valevu, a ra sa qai ki tukunia vua na nodra turaga na ka kece lia sa caka. ³²Ia na nona turaga, ni sa kacivi koya mai, sa tukunia vua, Tamata ca, au a sereki iko mai na dinau levu o koya, ni ko sa masuti au: ³³e yali beka ni kilikili vi iko mo yalovinaka vua na nomui tokani, me vaka kau a yalovinaka vi iko? ³⁴A sa cudru na nona Turaga. a sa soli koya vi ira nai vatawa ni vale ni vivesu, me saumia kece mada na nona dinau. ³⁵Ena caka va voki lia kinia vi ikodou ko Tamaqu valomalagi, kevaka dou sa yali ni dui serekia na wekamudou, mai na vu ni yalomudou, mai nai sau ni nodra caka ca.

Chapter 19

¹Ni sa vaotia ko Jisu na vosa koya, sa qai qai tani e Kalili, ka yaco ki na yasayasa va-Jutia ena tai kadua ni Joritani; ²a ra sa lewe levu sara era sa muri koya a sa vabulai ira mai kinia ko koya. ³A sa qai mai vi koya ko ira na Farisi, ka vatovolei koya, ka tukunia vua, Sa tara vua na tagane me dainia na watina ena vuku ni ka kece lia, se yali? ⁴A sa vosa ko koya, ka tukunia vi ira, Dou a yali beka ni wilikia, ko koya sa buli rau enai vatekivu sa bulia lia na tagane kei na yalewa, ⁵a sa tukunia, Ena vuku ni ka koya ena daini tamana kei na tinana na tagane, ka kabitia na watina: a rau na lewe dua? ⁶O koya koya erau sa yali kinia ni lewe rua tiko, erau sa lewe dua lia: ia na ka sa vaucia vata na Kalou, me kakua ni tawasea rua na tamata. ⁷Era sa tukunia vua, A cava sa varotia kinia ko Mosese me solia vua nai vola ni vidai, ka qai dainia tani? ⁸A sa tukunia vi ira ko koya, Ena vuku ni nomudou loma kaukauwa sa vosoti ikodou kinia ko Mosese mo dou dainia tani na watimudou: ia ka yali ni vakoya mai nai vatekivu. ⁹Ia kau sa tukunia vi ikodou, O koya ena dainia tani na watina, ke sa yali ni dautagane, ka

qai kei vawati ki na dua tani, sa dauyalewa; ko koya voki lia erau qai viwatini kei na yalewa sa dai, sa dauyalewa.¹⁰ Sa tukunia vua ko ira na nona tisaipeli, Koya sa vakoya na lewa vua na tagane kei na watina, koya sa vinaka me kakua ni caka na vawati.¹¹ A sa tukunia vi ira ko koya, Sa yali ni rawatia na ka koya na tamata kece lia, ko ira lia sa soli vi ira.¹² Eso sa kua ni vawati, ni ra sa sucu vakinia mai na kete i tinadra: ka so sa kua ni vawati, ni sa seleti ira ko ira na tamata: ka so sa kua ni vawati, ni ra sa lewa me ra vakinia ena vuku ni matanitu valomalagi. Ko koya sa rawatia me vabautia, me vabautia.¹³ A sa qai yadi mai vua eso na gone lalai, me tabaki ira ko koya ena ligana, ka masulakia: a sa vunauci ira ko ira na tisaipeli.¹⁴ A sa tukunia ko Jisu, Daini ira na gone lalai, ka kakua ni tarovi ira, ni ra sa qai mai vi au; ni sa vataki ira na lewe ni matanitu valomalagi.¹⁵ A sa tabaki ira ena ligana ko koya, ka qai qai tani mai gona.¹⁶ A sa raicia, sa qai mai e dua, ka tukunia vua, Vavuvuli vinaka, a cava na ka vinaka meu caka, meu rawatia kinia na bula yali ni mudu?¹⁷ A sa tukunia vua ko koya, A cava ko sa tarogi au kinia e na vuku ni ka vinaka? Sa dua loa lia sa vinaka; ia kevaka ko sa via curu ki na bula, mo muria na vunau.¹⁸ Sa tukunia vua ko koya, A vunau cava? A sa tukunia ko Jisu, Mo kakua ni laba, Mo kakua ni caka na vibutakoci, Mo kakua ni butako, Mo kakua ni vibeitaki vailasu,¹⁹ Varokoroko vi rau na tamamu kei na tinamu: ka, Mo lomania na kai nomu me vaka ko sa lomani iko.²⁰ Sa tukunia vi koya na cauravou, A ka kece lia koya kau a vabautia lia ni kau sa gone ka yacovia na siga koya; a cava voki sa vo vi au?²¹ Sa tukunia vua ko Jisu, Kevaka ko sa vinakatia mo vinaka sara, mo qai, mo volitakia na nomui yau, ka solia vi ira sa dravudravua, ko na qai vaiyau mai lomalagi: ia mo qai mai, mo muri au.²² Ia ni sa rogocia na vosa koya na cauravou, sa qai tani a sa rarawa na lomana: ni sa levu na nonai yau.²³ A sa qai tukunia vi ira na nona tisaipeli ko Jisu, Au sa tukunia vaidina vi ikodou, Ena dredre vua na tamata vutuniyau me curu ki na matanitu valomalagi.²⁴ Ia kau sa tukunia voki vi ikodou, sa rawarawa me curumia na mata ni cula na kameli, ia ka mama vua na tamata vutuniyau me curu ki na matanitu ni Kalou.²⁵ Ia ni ra sa rogocia na nona tisaipeli, era sa kidacala sara, ka tukunia, Ko cei ena qai vabulai rawa?²⁶ A sa varaici ira ko Jisu, ka tukunia, vi ira, Koya sa mama sara vi ira na tamata; ia sa rawarawa sara lia vua na Kalou na ka kece lia.²⁷ Sa qai vosa ko Pita, ka tukunia vua, Raicia, kitou sa dainia na ka kece, ka muri ikonu: a cava ena qai nitou?²⁸ A sa tukunia vi ira ko Jisu, Au sa tukunia vaidina vi ikodou, Koi ikodou sa muri au, ni na yaco na vivadodonutaki, ni na tiko na Luve ni tamata enai tikotiko vaturaga ni nonai ukuuku, dou na qai tiko voki lia kinia enai tikotiko vaturaga e tinikarua, me lewai ira na mataqali ni Isireli e tinikarua.²⁹ Ia ko koya yadua sa dainia na vale, se na vitacini, se na ganena, se na tamana, se na tinana, se na luvena, se na vanua, ena vuku ni yacaqu, ena yadrau ena rawatia; ena taukenia voki lia na bula yali ni mudu.³⁰ Ia era lewe levu sa liu era na muri; kei ira voki lia sa muri era na liu.

Chapter 20

¹Na matanitu valomalagi sa tautauvata kei na tamata sa taukenia e dua na vale, a sa qai ko koya ena savulaci caca me voli ira eso na tamata me mai cakacaka e nona were ni vaini.² Ia ni sa vivosaki kei ira na tamata cakacaka me ra tauyadua na pene ena dua na siga me kedrai voli, sa qai talai ira ki na nona were ni vaini.³ A sa qai ko koya enai katolu ni aua, a sa raici ira eso voki era sa tu loa lia ena rara ni vivoli,⁴ a sa tukunia vi ira, Dou qai voki lia ki na were ni vaini, caka na ka e dodonu, kau na solia vi ikodou. A ra sa qai.⁵ Sa qai voki ko koya enai kaono kei nai kaciwa ni aua, a sa caka vakinia.⁶ Sa qai qai ko koya enai katinikadua ni aua, a sa raici ira eso voki era sa tu loa lia, a sa tukunia vi ira, Dou sa tu loa lia vacava gona ena siga ka yacovia na bogi?⁷ Era sa tukunia vua, Ni sa yali e dua sa lavakia vi itatou. Sa tukunia vi ira ko koya, Dou qai voki lia ki na were ni vaini.⁸ Ia ni sa raiyavi mai, sa tukunia na turaga ni were ni vaini vua na nona tamata, Kacivi ira mai na tamata cakacaka, ka solia vi ira na kedrai voli, mo vatekivu vi ira sa muri, mo tinia vi ira sa liu.⁹ Ia ni ra sa qai mai ko ira na tamata ni kenai katinikadua ni aua, era sa tauyadua, na pene.¹⁰ Ia ni sa qai mai ko ira era sa liu, era sa nanumia era na rawatia valevu cake; ia ka ra sa yadua lia na pene.¹¹ Ia ni ra sa tauria, era sa qai didi vua nai taukei ni vale,¹² ka tukunia, Ko ira koya era sa muri, sa dua loa lia na aua era sa cakacaka kinia, ia ko sa vatautauvatataki kimamu kei ira, ia kimamu sa colatia na kena bibi kei na todra ni siga.¹³ A sa vosa ko koya vua e dua vi ira, ka tukunia, Noqui tau, au sa yali ni vacacani iko: edaru sa yali li ni vivosaki me dua lia na nomu pene?¹⁴ mo yadi koya sa nomu, ka qai; sa lomaqu meu solia vua koya ka muri, me vaka vi iko;¹⁵ sa yali beka ni tara meu vitaliatikia na noqu ka? se sa ca beka na matamu niu sa yalovinaka?¹⁶ Ena sa vakinia, ena liu ko ira sa muri, ka na muri ko ira sa liu.¹⁷ Ia sa qai cake ki Jerusalemi ko Jisu, ka sa yadi ira vatikitiki tani na tisaipeli e lewe tinikarua mai na salatu, ka tukunia vi ira.¹⁸ Raicia, eda sa qai cake ki Jerusalemi; ka na soli yani na Luve ni tamata vi ira na bete levu, kei ira na vunivola; ia era na lewai koya me mate,¹⁹ era na qai solia vi ira na matanitu tani me ra valialia, ka vakanakuitatakia, ka vakotia ki na kauveilatai; ena qai tu cake voki mai ko koya enai katolu ni siga.²⁰ Sa qai qai mai vua na tinadrau na luve i Sepete, kei rau na luvena-tagane, ka cuva, ka kerea vua e dua na ka.²¹ A sa tukunia vua ko koya, A cava ko sa vinakatia? Sa tukunia vua ko koya, Mo ni lewa me rau tiko na luvequ koya, e dua ena ligamu i matau, ka dua ena ligamu i mawi, ena nomuni matanitu.²² A sa vosa ko Jisu, ka tukunia, Dou sa yali ni kila na ka dou kerea: drau sa rawatia beka mo drau somia na bilo kau na somi kinia? Erau sa tukunia vua, Kirau sa rawatia.²³ A sa tukunia ko koya vi rau, Drau na somia dina na mequ bilo: ia me tiko ena ligaqu i matau, ki na ligaqu i mawi, sa yali ni noqu meu solia vailoa, vi ira lia sa varautakia ko Tamaqu me nodra.²⁴ Ia ni ra sa rogocia ko ira na lewe tini, era sa cudru sara vi rau na vitacini.²⁵ A sa kacivi ira mai ko Jisu, ka tukunia, Dou sa kila, ni ra sa lewai ira na vimatanitu na nodra turaga, ka sa vitalia vi ira ko ira sa qaqa.²⁶ Ia ena yali ni vakinia vi ikodou; ia me nomudou tamata lia ko koya yadua vi ikodou sa viavialevu:²⁷ ka me nomudou tamata ko koya yadua vi ikodou sa viaviaturaga:²⁸ me vaka sa yali ni qai mai na Luve ni tamata me qaravi, ka me dauvigaravi lia, ka me solia na nona bula me kedrai voli e lewe levu.

²⁹A ra sa qai tani mai Jeriko, a sa lewe levu sara sa muri koya. ³⁰Ka raicia, e lewe rua na tamata mataboko sa tiko ena bati ni sala, ia ni rau sa rogocia sa qai voli yani ko Jisu, erau sa kacikaci, ka tukunia, Mo ni lomani kirau mai, na Turaga, na Luve i Tevita. ³¹A sa vunauci rau ko ira na lewe levu me rau tiko lo: a rau sa qai kaci valevu kinia, ka tukunia, Mo ni lomani kirau mai, na Turaga, na Luve i Tevita. ³²A sa qai tu vadua ko Jisu, ka kacivi rau, ka tukunia, A cava drau sa vinakatia meu caka vi kodrau? ³³Erau sa tukunia vua, Na Turaga, me rai rawa na mata i kirau. ³⁴A sa yalololoma ko Jisu, a sa tara na matadrau: a sa rai vinaka vasauri na matadrau, a rau sa muri koya.

Chapter 21

¹Ia ni ra sa qai toro voleka ki Jerusalemi, ka yaco ki Pecifaki, ki na ulunivanua ni violive, sa tala e lewe rua na tisaipeli ko Jisu, ²ka tukunia vi rau, Drau qai ki na koro lailai sa donui kodrau, ka drau na raicia sara e dua na asa sa noka tu, ka sa tu vata kaya na luvena: drau serekia, ka yadia mai vi au: ³ia kevaka e dua sa vosa kinia vi kodrau, drau tukunia Erau sa yaga vua na Turaga: ena qai solia sara kinia ko koya. ⁴A sa caka koya, me vayacori kinia na vosa sa tukunia na parofita, ka tukunia, ⁵Tukunia vua sa toka mai Saioni, Raicia, sa qai mai vi iko na nomu Tui, Sa yalomalua, a sa vodokia e dua na asa, kei na luve ni asa. ⁶A rau sa qai na tisaipeli, ka caka me vaka ka varotia vi rau ko Jisu, ⁷ka yadia mai na asa, kei na luvena; ka tevukia kinia na nodraui sulu, ka vavodoki koya kinia. ⁸A ra sa lewe levu sara sa tevukia na nodrai sulu e gaunisala; ka so voki era musukia eso na taba ni kau, ka dui dainia ena gaunisala. ⁹Ia ko ira na lewe levu sa liu, kei ira sa muri, era sa kaci, ka tukunia, Osana vua na Luve i Tevita! sa kalougata ko koya sa qai mai ena yaca ni Turaga! Osana ki cake sara! ¹⁰Ia ni sa yaco ki Jerusalemi ko koya, sa yavala kece lia na lewe ni koro, ka tukunia, Ko cei li koya? ¹¹A ra sa tukunia na lewe levu, koya ko Jisu na parofita mai Nasareci e Kalili. ¹²A sa curu ko Jisu ki na valenisoro ni Kalou, ka tovoci ira kece lia era sa vivoli ena valenisoro; sa vukicia voki lia na nodra tepeli era sa visau i lavo, kei na nodrai tikotiko era sa volitakia na ruve; ¹³a sa tukunia vi ira, Sa volai, A noqu vale ena vatokai me vale ni masu, ia dou sa caka me nodra qara na daubutako. ¹⁴A sa qai mai vua ki na valenisoro eso na mataboko kei na lokiloki; a sa vabulai ira ko koya. ¹⁵Ia ni ra sa raicia ko ira na bete levu kei ira na vunivola na veika e vivakurabuitaki sa caka ko koya, kei ira na gone lalai era sa kaci ena valenisoro, ka tukunia, Osana vua na Luve i Tevita! era sa cudru sara lia, ¹⁶ka tukunia vua, Ko sa rogocia na ka era vosatakia ko ira koya, se yali? A sa tukunia vi ira ko Jisu, Io; dou sa yali beka ni wilikia, Mai na gusudra na gone lalai kie ira sa sucu tiko, ko sa caka me vinaka sara na varokoroko? ¹⁷A sa daini ira yani ko koya, ka qai tani ena koro ki Pecani; a sa moce kinia. ¹⁸Ia ena savulaci ni sa lesu voki tiko ki nakoro, sa viakana. ¹⁹A sa raicia e dua na vu ni lolo e na gau-ni-sala, e sa qai kinia, a sa yali ni raicia kinia e dua na ka, a drauna loa, a sa tukunia kinia, Mo kakua voki ni vua ka yali ni mudu. A sa malai sara vasauri na vu ni lolo. ²⁰Ia ni ra sa raicia na tisaipeli, era sa kurabui, ka tukunia, Sa vaevei ni sa tei malai vasauri na lolo? ²¹A sa vosa ko Jisu, ka tukunia vi ira, Au sa tukunia vaidina vi ikodou, kevaka e tu vi ikodou na vabauta, ka yali ni vatitiga, dou na yali ni caka loa lia na ka sa yaco ki na vu ni lolo, ia kevaka dou na tukunia voki lia ki na ulunivanua koya, Mo cavu laivi, ka mo dai ki na wasaliwa; ena yaco lia. ²²Kei na ka kece sara lia dou na kerea ena masu, ni dou sa vadinatia, dou na rawatia. ²³A sa curu ko koya ki na valenisoro, ia ni sa vavuvuli tiko, sa qai mai vua ko ira na bete levu kei ira na nodra qase na tamata, ka tukunia, Ko sa lesi mai vi mo caka na veika koya? ia ko cei sa solia vi iko nai lesilesi koya? ²⁴Sa qai vosa ko Jisu, ka tukunia vi ira, Au na tarogi ikodou voki lia ena dua na ka; kevaka dou na tukunia vi au, au na qai tukunia voki lia vi ikodou se kau sa lesi mai vi meu caka na veika koya: ²⁵Sa vu mai vi na papitaiso i Joni? mai lomalagi, se mai na tamata? A ra sa vivosakitakia vakai ira, ka tukunia, Kevaka eda tukunia, E vu mai lomalagi; ena qai tukunia ko koya vi ita, Ia dou a yali ni vadinati koya ena vuku ni cava? ²⁶Ia kevaka eda na tukunia, E vu mai na tamata; eda sa rerevaki ira na lewe levu; ni ra sa vakasama kece lia sa parofita ko Joni. ²⁷A ra sa vosa vi Jisu, ka tukunia, Kitou sa yali ni kila. Sa qai tukunia vi ira ko koya, Au na yali voki lia ni tukunia vi ikodou se kau sa lesi mai vi meu caka na veika koya. ²⁸Ia ka cava dou lewa? Sa dua na tamata sa lewe rua na luvena-tagane; a sa qai vua sa matua, ka tukunia, Na luvequ, qai ki kakacaka ni kua ki na noqu were-ni-vaini. ²⁹A sa vosa ko koya, ka tukunia, Au sa yali ni vinakatia; ia sa qai vivutuni emuri ka qai. ³⁰Sa qai qai vua sa gone, ka vosa vakinia. A sa vosa ko koya, ka tukunia, au sa qai, saka; ia ka sa yali ni qai. ³¹Ko cei vi rau sa muria na loma i tamana? Era sa tukunia vua, Ko koya sa matua. Sa tukunia vi ira ko Jisu, Au sa tukunia vaidina vi ikodou, Ko ira sa kumunia nai vacavacava kei ira na dautagane, era sa curu eliu vi ikodou ki na matanitu ni Kalou. ³²Ni sa qai mai vi ikodou ko Joni enai valavala ni yalododonu, ia dou sa yali ni vadinatia: Ia ko ira sa kumunia nai vacavacava kei ira na dautagane, era sa vadinatia: ia koi ikodou, ni dou sa raicia, dou sa yali ni vivutuni emuri, mo dou vadinatia. ³³Dou rogocia e dua voki na vosa vatautauvata: Sa dua na tamata sa taukenia e dua na vale, sa tea e dua na were-ni-vaini, a sa viribaitia vavolivolitia, a sa kelia kinia nai keli-ni-waini, a sa tara na nodra vale nai vatawa, a sa lisitakia vi ira eso nai vatau-ni-were, a sa qai qai ki na vanua tani. ³⁴Ia ni sa voleka mai na vula i matua, sa talai ira na nona tamata ko koya vi ira nai vatau-ni-were, me ra yadia mai na vuana me nonai votavota. ³⁵A ra sa tauri ira na nona tamata ko ira nai vatau-ni-were, a ra sa yavitia e dua, ka vamatea e dua, ka vavirikia e dua. ³⁶A sa tala voki eso tani na tamata, era lewe levu cake vi ira ka liu; a ra sa caka vakinia vi ira. ³⁷Sa oti, sa qai tala na luvena vi ira, ka tukunia, Era na varokorokotakia na luvequ. ³⁸Ia ni ra sa raicia na luvena ko ira nai vatau-ni-were, era sa tukunia vakai ira, O koya koya nai taukei emuri; tou mai vamatea, me da sugutia na nona vanua me noda. ³⁹A ra sa tauria ka bilirakia ki na taudaku ni were-ni-vaini, ka vamatea. ⁴⁰Ia ni sa qai mai na turaga ni were-ni-vaini, a cava ena caka vi ira nai vatau-ni-were koya? ⁴¹Era sa tukunia vua, Ena vamatei ira vararawa na tamata ca koya, ka lisitakia na were-ni-vaini kivei ira eso tani nai vatau-ni-were, era na solia vua na vuana ena kena yabaki. ⁴²Sa tukunia vi ira ko Jisu, Dou a yali beka ni wilikia enai Vola Tabu, Na vatu era sa besetakia ko ira na

matai ni vale. Sa yaco me kenai vadei ena tutu ni vale: Koya na cakacaka i Jiova, Ka sa ka e vivakurabuitaki e matada?⁴³ Ko koya koya kau sa tukunia kinia vi ikodou, Ena yadi tani vi ikodou na matanitu ni Kalou, me soli vi ira na lewe ni vanua era na vuatakia mai na vuana.⁴⁴ Ia ko koya ena lutu ki na vatu koya, ena dasila kinia; ia ko koya ena lutukia, ena vurumemea me vaka na nuku.⁴⁵ Ia ni ra sa rogocia ko ira na bete levu kei ira na vunivola na nona vosa vatautauvata, era sa kila sa vosataki ira ko koya.⁴⁶ Ia ni ra sa via tauria, era sa rerevaki ira na lewe levu, ni ra sa vakasama sa parofita ko koya.

Chapter 22

¹A sa vosa voki ko Jisu, ka tukunia vi ira na vosa vatautauvata, ka tukunia, ²Sa tautauvata na matanitu valomalagi kei na dua na tui, ko koya sa caka na magiti ni vawati ni luvena tagane; ³a sa talai ira yani na nona tamata me ra qai vi ira ka sureti ira voki lia ki na kana magiti ni vawati: a ra sa yali ni via qai mai.⁴ Sa qai tala voki ko koya na tamata tani eso, ka tukunia, Qai ka tukunia vi ira era sureti, Raicia, kau sa varautakia oti na noqui vasigalevu: sa vamatei eso na noqu pulumokau, kei na noqu manumanu uro, ka sa varautaki oti tu na ka kece lia; dou qai mai ki na kana magiti ni vawati.⁵ A ra sa vawelewetakia, a ra sa dui qai, e dua i na nona were, ka dua i na nona vivoli: ⁶ia ko ira na kena vo, era sa tauri ira na nona tamata, ka vacacania, ka vamatea.⁷ Ni sa qai rogocia na tui, sa cudru ko koya; a sa talai ira na nonai valu, ka vakawabokotaki ira na daulaba koya, ka visa na nodra koro.⁸ Sa qai tukunia ko koya vi ira na nona tamata, Sa varautakia oti tu na magiti ni vawati, a ra sa yali ni yaga kinia ko ira ka sureti: ⁹Ko koya mo dou qai qai ki na visalatu, ia ko ira kece lia dou na raicia, dou sureti ira mai ki na kana magiti ni vawati.¹⁰ Era sa qai qai yani ko ira na tamata koya ki na visalatu, ka vasoqoni ira kece lia era sa raicia, se ra ca se ra vinaka; a sa mai tiko me ra kania na magiti ni vawati.¹¹ A sa qai curu mai na tui me raici ira era sa tiko me ra kana, a sa raicia kinia e dua na tamata sa yali ni vaisulu enai sulu ni vawati: ¹²a sa tukunia vua, Noqui tau, e vaevei ni ko sa curu mai ki na vanua koya ni sa yali vi iko nai sulu ni vawati? A sa vagagalu lia ko koya.¹³ Sa qai tukunia na tui vi ira na nona tamata, Dou vesukia, a yavana kei na ligana, ka yadi koya tani, ka dainia ki na butobuto e tuba; ena dautagi kinia, ka vasequruquru bati.¹⁴ Ni ra sa lewe levu era sa kacivi, ka lewe lailai era sa digitaki.¹⁵ Sa ra qai qai ko ira na Farisi, a ra bese se ra na coriti koya vaevei ena nona vosa.¹⁶ A ra sa talai ira na nodra tisaipeli vua, vata kei ira nai tokani i Eroti, me ra tukunia, Vavuvuli, kitou sa kila ko sa dina, ka sa vatavuvulitakia vaidina nai valavala sa vinaka vua na Kalou, ia ko sa yali ni rerevakia e dua: ni ko sa yali ni doka na matadra na tamata: ¹⁷o koya mo qai tukunia vi kitou, A cava ko lewa? sa tara me da soli ka ni matanitu vi Sisa, se yali?¹⁸ A sa kila na nodra yaloca ko Jisu, ka tukunia, Dou sa dauveretaki au ena vuku ni cava, koi ikodou na dauvivakaisini? ¹⁹vatakila mai vi au nai lavo ni soli. A ra sa yadia mai vua e dua na pene.²⁰ A sa tukunia vi ira ko koya, A mata i cei koya, ki na yaca i cei sa volai tu? ²¹Era sa tukunia vua, A ni Sisa. Sa qai tukunia vi ira ko koya, Mo dou qai solia vi Sisa na ka ni Sisa; vi koya voki lia na Kalou na ka sa nona na Kalou.²² Ia ni ra sa rogocia, era sa kurabui; a ra sa daini koya, ka qai yani.²³ Ena siga koya era sa qai mai vi koya eso nai tokani i Setoki, ko ira era sa dau tukunia ni na yali ni tu cake voki na mate, a ra sa tarogia, ²⁴ka tukunia, Vavuvuli, sa tukunia ko Mosese, Kevaka sa mate e dua na tamata vawati, ka yali na luvena, me rau qai viwatini kei na nona yada na tuakana se na tacina, me vakawa kinia ko koya vua na tacina se tuakana.²⁵ Ia ka tiko kei kitou na matavitacini eratou lewe vitu: a sa vawati ko koya sa matua, a sa mate, ka yali na luvena, a sa dainia vua na tacina na watina: ²⁶a sa vaka voki lia kinia nai karua, kei nai katolu, ka yaco kei nai kavitu: ²⁷sa qai mate emuri na yalewa: ²⁸ia ni na tu cake voki na mate, ena wati i cei vi iratou na lewe vitu ko koya? ni ratou sa watina ko iratou kece lia.²⁹ A sa vosa ko Jisu, ka tukunia vi ira, Dou sa sese, ni dou sa yali ni kila nai Vola Tabu, se na kaukauwa ni Kalou: ³⁰ni ra na tu cake voki na mate, era na yali ni vawati, se vimusumusukitakia me ra vawati; era na vataki ira lia na agilose mai lomalagi.³¹ Ia ena vuku ni nodra tu cake voki na mate, dou sa yali li ni wilikia na ka sa vosatakia vi ikodou na Kalou, ni sa tukunia, ³²Koi au na Kalou i Eparaama, na Kalou i Aisake, na Kalou i Jekope? a Kalou sa yali ni nodra Kalou era sa mate, sa nodra Kalou lia era sa bula tiko.³³ Ia ni ra sa rogocia na lewe levu, era sa kurabui sara lia ena nonai vavuvuli.³⁴ Ia ni ra sa rogocia na Farisi ni sa vagalui ira nai tokani i Setoki ko koya, era sa qai soqoni vata.³⁵ A sa dua vi ira, e dua na vunivunau, sa tarogi koya, ni sa vatovolea, ka tukunia, ³⁶Vavuvuli, a cava nai varo levu ena vunau?³⁷ Sa tukunia vua ko Jisu, Mo lomani Jiova na nomu Kalou ena lomamu taucoko, kei na yalomu taucoko, kei na nomu nanumia kece lia, ³⁸Ai matai ni vunau koya, ka levu:³⁹ a sa tautauvata na kenai karua, Mo lomania na kai nomu me vaka ko lomani iko.⁴⁰ Sa vu ni vunau taucoko kei ira na parofita na vunau e rua koya.⁴¹ Ia ni ra sa soqoni vata tiko na Farisi, sa tarogi ira ko Jisu, ⁴²ka tukunia, A cava dou lewa ena vuku i Karisito? a luve i cei ko koya? Era sa tukunia vua, A luve i Tevita.⁴³ Sa tukunia vi ira ko koya, Sa vaevei ni sa vatokai koya me Turaga ko Tevita, ni sa vuna na Yalo Tabu, ka tukunia, ⁴⁴Sa tukunia ko Jiova vua na noqu Turaga, Mo tiko ena ligaqu i matau, me yacovia niu sa caka na nomu meca mei tutu ni yavamu?⁴⁵ Ia kevaka sa vatokai koya ko Tevita me Turaga, sa luvena vaevei? ⁴⁶a sa yali e dua sa tukunia rawa vi koya e dua na vosa; a sa yali voki e dua e doudou me tarogi koya voki ena visiga emuri.

Chapter 23

¹Sa qai vosa ko Jisu vi ira na lewe levu, vi ira voki lia na nona tisaipeli, ²ka tukunia, Sa tiko enai tikotiko i Mosese ko ira na vunivola vata kei ira na Farisi; ³ia na ka kece lia era sa tukunia vi ikodou mo dou vabautia, dou vabautia lia ka caka; ia dou kakua lia ni muria na nodrai valavala, ni ra sa vosa lia ka yali ni caka.⁴ Ni ra sa vaucia nai colacola bibi e mama sara ni da colatia, ka vataqa ena uso-uso-ni-domodra na tamata; a ra sa yali ni via vayavalatia ena dua na nodrai qaqaqalo.⁵ Ia na

nodra cakacaka kece lia era sa caka me raici ira kinia na tamata: era sa varabailevutakia na nodra vivananumi tabu, ka ra sa vavutakia na tutu ni nodrai sulu,⁶ a ra sa vinakatia nai tikotiko vaturaga ni ra kana vata, kei nai tikotiko ni matua ena vivalenilotu,⁷ kei na vikidavaki ena virara ni vivoli, me vatokai voki lia vi ira na tamata, Vavuvuli.⁸ Ia koi ikodou, dou kakua ni vatokai mei Vavuvuli: ni sa dua loa lia na nomudou Vavuvuli; ia dou sa viwekani kece lia.⁹ Dou kakua voki lia ni vatokai e dua me tamamudou e vuravura; ni sa dua loa lia na Tamamudou, ko koya mai lomalagi.¹⁰ Dou kakua voki lia ni vatokai me Turaga: ni sa dua loa lia na nomudou Turaga, ko koya na Karisito.¹¹ Ia ko koya sa uasivi cake vi ikodou, me nomudou tamata ko koya.¹² Ia ko koya ena vavulevui koya, ena vavalumalumutaki; ia ko koya ena vavalumalumutaki koya, ena vavulevui.¹³ Ia e ca vi ikodou, na vunivola kei na Farisi, na dauvivaisini! ni dou sa sogotia na matanitu valomalagi vi ira na tamata: ni dou sa yali ni curu rawa kinia koi ikodou, se daini ira era sa curu tiko me ra curu kinia.¹⁴ E ca vi ikodou, na vunivola kei na Farisi, na dauvivakaisini! ni dou sa kovea na nodrai yau na yada, ni dou sa masu vabalavu tiko me vivakaisini: ko koya koya dou na cudruvi vavule cake kinia.¹⁵ E ca vi ikodou, na vunivola vata kei na Farisi, na dauvivakaisini; ni dou sa qaiva na wasawasa kei na vanua mo dou vukicia e dua me lotu vataki ikodou; ia ni sa rawa, dou sa caka me luve ni eli me uasivi varua vi ikodou.¹⁶ E ca vi ikodou, nai vavuvuli mataboko! dou sa tukunia, Ko koya ena bubului ki na valenisoro, a ka loa koya; ia ko koya ena bubului ki na koula ni valenisoro, sa vavuli kinia ko koya.¹⁷ Na lialia ka mataboko! a cava vi rau e levu cake, na koula, se na valenisoro sa vatabui kinia na koula?¹⁸ Ia, Ko koya ena bubului ki nai cabocabo ni madrali, a ka loa ko ya; ia ko koya ena bubului ki nai madrali sa koto kinia, sa vavuli kinia ko koya.¹⁹ Na lialia ka mataboko! a cava vi rau e levu cake, ai madrali, se nai cabocabo ni madrali sa vatabuya nai madrali?²⁰ Ko koya sa bubului ki nai cabocabo ni madrali, sa bubului ki na ka ko ya, ki na ka kece lia sa koto kinia: ²¹ia ko koya sa bubului ki na vale ni soro, sa bubului kinia, vi koya voki lia sa tiko kinia: ²²ia ko koya sa bubului ki lomalagi, sa bubului ki nai tikotiko vaturaga ni Kalou vi koya voki lia sa tiko kinia.²³ E ca vi ikodou, na vunivola vata kei na Farisi, na dauvivakaisini! ni dou sa solia nai katini ni botebotokeko, kei na co va koya, ia dou sa dainia tani na veika mama ena vunau, nai valavala dodonu, kei na loloma, kei na vadinatia: o koya sa kilikili mo dou caka, me kakua voki lia ni dai tani ko ya.²⁴ Ai vavuvuli mataboko! dou sa tauvulonua me dai na nana, ia na kameli dou sa tiloma lia.²⁵ E ca vi ikodou, na vunivola vata kei na Farisi, na dauvivakaisini! ni dou sa vasavasavatakia na bilo kei na dari e taudaku, ia e loma sa sinai ena daubutako kei na garogaro.²⁶ A Farisi mataboko! mo vasavasavatakia mada na loma ni bilo kei na dari, me qai savasava voki lia kinia e taudaku.²⁷ E ca vi ikodou na vunivola vata kei na Farisi, na dauvivakaisini! ni dou sa vaka na vivale ni bulubulu sa boro vulavula, ka sa rairai vinaka e taudaku, ia eloma sa sinai ena sui mate, kei na ka kece lia sa velavela.²⁸ Sa va voki lia kinia koi ikodou, dou sa rairai etaudaku vi ira na tamata me tamata dodonu, ia e loma dou sa sinai ena dauvivakaisini ki na ka e yali ni dodonu.²⁹ E ca vi ikodou na vunivola vata kei na Farisi, na dauvivakaisini! ni dou sa tara na nodra vivale ni bulubulu na parofita, ka vaiukuukutakia na nodra vivale ni bulubulu na tamata yalododonu,³⁰ ka tukunia, Kevaka eda sa bula ena gauna ni noda qase, eda a bese ni lomavata kei ira ena nodra vamatei ira na parofita.³¹ Ko koya koya dou sa tukunia ikodou kinia, ni dou sa luvedra era vamatei ira na parofita.³² Ia mo dou vasinaitia nai varau ni nomudou matua.³³ Na gata, a luve ni gata loaloa! dou na tuba rawa vavei mai na cudruvi mai eli?³⁴ Ia ka raicia, au na tala yani vi ikodou eso na parofita, kei na tamata vuku, kei na vunivola; ia eso vi ira dou na vamatea ka vakotia ki na kauveilitai; ka so dou na vakanakuitatakia ena nomudou vivalenilotu, ka tovoci ira mai nakoro e dua ki nakoro e dua: ³⁵me yaco kinia vi ikodou nai sau ni kedra dra na tamata yalododonu kece lia ka vadavei e vuravura: mai na dra ni Epeli na yalododonu ka yaco ki na dra ni Sakaraia na luvei Parakaia, ko koya dou a vamatea ena tadrui ni vale ni soro ki nai cabocabo-ni-madrali.³⁶ Au sa tukunia vaidina vi ikodou, A ka kece lia koya ena yaco ki nai tabatamata koya.³⁷ Isa! Jerusalemi, Isa! Jerusalemi, ko iko sa vamatei ira na parofita, ka vaviriki ira sa talai yani vi iko, au a nanumia vavica meu vasoqoni ira vata na nomu gone, me vaka na toa yalewa sa vasoqoni ira na luvena e ruku ni tabana, ia dou a yali ni vinakatia! ³⁸Raicia, sa qai dai vi ikodou na nomudou vale me lala didi: ³⁹niu sa tukunia vi ikodou, Dou na yali ni raici au voki, ka malua dou na tukunia mada, Sa kalougata ko koya sa qai mai ena yaca ni Turaga.

Chapter 24

¹A sa curu yani ko Jisu ka qai tani ena valenisoro: a ra sa qai mai na nona tisaipeli me ra vatakila vua na vivale ena valenisoro. ²A sa tukunia vi ira ko Jisu, Dou sa raicia na ka kece lia koya, ne? au sa tukunia vaidina vi ikodou, Ena yali ni vo tu koya na vivatu sa vitaqataqai, ena talaraki sobu kece lia.³ Ia ni sa tiko ko koya mai na ulunivanua ni violive, sa qai vuni vua ko ira na tisaipeli, ka tukunia, Ni tukunia mai vi kitou, se na yaco ninaica na veika koya? ia ka cava nai vatakilakila ni nomuni qai mai, ki nai vataotioti kei vuravura? ⁴A sa vosa ko Jisu, ka tukunia vi ira, Qarauni ikodou vinaka de vacalai ikodou e dua. ⁵Ni ra na lewe levu era na qai mai ka vacavutaki au, ka tukunia, Koi au na Karisito; ia ka lewe levu era na vacala. ⁶Ia dou na rogocia nai valu, kei nai rogorogo ni valu: mo dou kakua ni kidroa: ni sa kilikili me yaco na ka koya, ia ka sa bera lia nai vataotioti. ⁷Ni na vibolebolei na vivanua eso, kei na vimatanitu eso: ena yaco voki lia na dausiga, kei na tavuki ni vanua, ena yasana e levu. ⁸Ia na ka kece lia koya sa kenai vatekivu ni ka rarawa. ⁹Dou na qai soli yani me vararawatakia, ka dou na vamatei; ia dou na cati vi ira na lewe ni vivanua kece lia ena vuku ni yacaqu. ¹⁰Ia ena lewe levu era na qai tarabe, a ra na visoliyaki, ka vicati. ¹¹Ena lewe levu voki lia na parofita vailasu ena tubu cake mai, ia ka lewe levu era na vacala.¹² Ia ni sa tubu vavulevui nai valavala ca, ena batabata mai na nodra loloma na lewe levu. ¹³Ia ko koya ena vosotia me yacovia nai vataotioti, ena vavulai ko koya. ¹⁴Ia ena vunautakia mada e vuravura taucoko nai tukutuku-vinaka koya kei na matanitu, mei vadinadina ki na vivanua kece lia; sa na qai yaco sara lia emuri nai vataotioti.

¹⁵Ia ni dou sa raicia sa tu ena vale tabu na ka vasisila sa dauvivarusai, ko koya sa vosa kinia ko Taniela na parofita, (me kila mada ko koya sa wilikia:) ¹⁶me qai se ki na viulunivanua ko ira era sa tiko e Jutia: ¹⁷me kakua ni qai sobu mai ko koya sa tiko e dela ni vale, me yadia tani na ka mai nona vale; ¹⁸ia me kakua ni lesu voki ko koya sa tiko ena were, me yadia na nonai sulu. ¹⁹Ka na ca vi ira era sa bukete, kei ira era sa vasucumia na gone, ena gauna koya! ²⁰Ia dou masu me kakua ni yaco na nomudou se ena vula i liliwa, se ena siga ni vacecegu: ²¹ni na qai levu sara na rarawa, ka yali ni vakinia eliu mai nai vatekivu kei vuravura ka yacovia na gauna koya, ka na yali sara voki lia emuri. ²²Ia kevaka ena yali ni valekalekatakia na gauna ko ya, ena yali na tamata me bula rawa: ia ena vukudra sa digitakia ena valekalekatakia na gauna ko ya. ²³Kevaka ena qai tukunia vi ikodou e dua, Raicia, sa tiko koya na Karisito; se, sa tiko mai na vanua koya; kakua ni vadinatia. ²⁴Ni na tubu mai na Karisito vailasu eso, na parofita vailasu eso, a ra na vatakila na vivatakilakila lelevu kei na veika e vivakurabuitaki; ia ke rawa, ke ra na vacalai ira voki lia sa digitakia. ²⁵Raicia, au sa qai tukunia oti vi ikodou ni sa bera ni yaco. ²⁶Kevaka era na tukunia vi ikodou, Raicia, sa tiko ko koya mai vikau! kakua ni qai kinia: Raicia, sa tiko mai loqi! kakua ni vadinatia. ²⁷Me vaka sa tibi na livaliva mai natuicake, ka sa rairai yani ki ra; ena va voki lia kinia na nona qai mai na Luve ni tamata. ²⁸Ni ra na soqoni vata na ikeli ki na yasana kece sa koto kinia na yago. ²⁹Ia ni sa oti mada na gauna rarawa koya, ena qai vabutobutotakia vasaui na matanisiga, ena yali voki lia ni cila na rarama ni vula, ka na lutu mai lomalagi na vikalokalo, ka na vitosoyaki na veika kaukauwa ni lomalagi. ³⁰ena qai rairai mai nai vatakilakila ni Luve ni tamata mai lomalagi; ena qai tagi na mataqali vayadua lia e vuravura, era na qai raicia na Luve ni tamata ni sa qai mai ena vi o mai lomalagi ena kaukauwa ki nai ukuuku levu. ³¹Ia ena talai ira na nona agilose ko koya ki na davui sa roglevu, ka ra na vasoqoni ira vata na nona digitaki mai na mata ni cagi e va, mai na vu ni lomalagi e dua ka yacovia voki lia na vu ni lomalagi kadua. ³²Mo dou kila mada na vosa vatautavata ena lolo: Ni sa qai lavovou na tabana, a sa tubu na drauna, dou sa kila kinia sa voleka na vula i katakata: ³³Sa va voki lia kinia koi ikodou, ni dou sa raicia na ka kece lia koya, dou kila sa voleka ko koya, io mai na mata ni darava. ³⁴Au sa tukunia vaidina vi ikodou, Ena yali ni takali mada nai tabatamata koya, ena yaco eliu na ka kece lia koya. ³⁵na takali ko lomalagi vata ki vuravura; ia na noqu vosa ena yali ni takali. ³⁶Ia na siga koya kei na tiki ni siga koya sa yali e dua e kila, ko ira na agilose mai lomalagi era yali ni kila, se ko koya na Luvena, ko koya dua loa lia na Tamaqu. ³⁷Ia me vaka ena siga i Noa, ena vaka voki lia kinia ena nona qai mai na Luve ni tamata: ³⁸ni sa bera na waluvu era sa kana na tamata, ka somi, ka vawati ka vimusumusukitakia me ra vawati, ka yacovia na siga sa vodo kinia ki waqa ko Noa; ³⁹a ra sa yali mada ni kila eliu, a sa qai yaco dina na waluvu, ka yadi ira kece yani; ena vaka voki lia kinia na nona qai mai na Luve ni tamata. ⁴⁰Ena qai lewe rua na tagane erau na tiko ena were; ena yadi tani e dua, ka dai lia e dua. ⁴¹Ena lewe rua na yalewa erau na qaqi sila, ena yadi tani e dua, ka dai lia e dua. ⁴²Ko koya mo dou qai vatawa; ni dou sa yali ni kila na tiki ni siga sa qai mai kinia na nomudou Turaga. ⁴³Ia dou kila lia koya, kevaka e kila nai taukei ni vale na tiki ni bogi e qai mai kinia na daubutako, sa vatawa lia, ka yali ni dainia na nona vale me vabasukia. ⁴⁴koya mo dou qai varau tu, koi ikodou voki lia: ni sa qai mai na Luve ni tamata ena tiki ni siga dou sa yali ni nanumia kinia. ⁴⁵Ia ko cei na tamata yalododonu ka vuku, sa lesia na nona turaga me lewai ira na nona lewe ni vale, me solia vi ira na kedra ena gauna dodonu? ⁴⁶Sa kalougata na tamata ko ya, ni na qai mai na nona turaga ka raici koya ni sa caka vakinia. ⁴⁷Au sa tukunia vaidina vi ikodou, Ena lesi koya me lewa na nona ka kece lia. ⁴⁸Ia kevaka ena tukunia e lomania na tamata ca koya, Sa vaberaberatakia na nona qai mai na noqu turaga: ⁴⁹a sa vatekivu kinia me yaviti ira na nonai tokani, me daukana voki lia ka dausomi vata kei ira na daumateni; ⁵⁰ena qai mai na turaga ni tamata ko ya ena siga e yali ni nanumia kinia, kei na tiki ni siga e yali ni kila kinia; ⁵¹ena qai varomusukia rua, ka vota vua mei votavota vata kei ira na dauvivakaisini: ena dautagi kinia, ka vasequruquru bati.

Chapter 25

¹Ena qai vatautavatatatia na matanitu valomalagi kei na goneyalewa e lewe tini, eratou sa dui yadia na nona cina, ka qai ki vitata kei na tagane sa qai vawati. ²Ka lewe lima vi iratou sa vuku, ka lewe lima sa lialia. ³O iratou na lialia eratou sa yadia na nodratou cina, a ratou sa yali ni yadia vata na waiwai; ⁴ia ko iratou na vuku eratou sa yadia na waiwai ena nodratou tavaya, kei na nodratou cina. ⁵Ia ni sa dede mai na tagane sa qai vawati, eratou sa sosovu kece lia ka moce. ⁶Ni sa qai lomalama ni bogi na vanua, sa rogo na kacikaci, Raicia, sa qai mai na tagane sa qai vawati; dou qai ki vitatavaki kaya. ⁷Eratou sa qai tucake kece lia na goneyalewa koya, a ratou sa varautakia na nodratou cina. ⁸A sa tukunia ko iratou na lialia vi iratou na vuku, Solia mai vi kitou e dua na nomudou waiwai; ni sa boko na nitou cina. ⁹A sa tukunia ko iratou na vuku, De na yali ni virauti vi ita: e vinaka mo dou qai lia vi ira na dauvivoli, ka volia na nomudou. ¹⁰Ia ni ratou sa qai me ratou volivoli, sa tadu mai na tagane sa qai vawati; ia ko iratou sa varau oti tu, eratou sa curu vata kaya ki na kana magiti ni vawati: a sa qai sogo na davara. ¹¹Sa qai qai voki lia mai emuri ko iratou na goneyalewa koya, ka tukunia, Noqu Turaga, Noqu Turaga, dolavi kitou. ¹²A sa vosa ko koya, ka tukunia, Au sa tukunia vaidina vi Ikodou, au sa yali ni kilai ikodou. ¹³O koya mo dou qai vatawa, ni dou sa yali ni kila na siga, se na tiki ni siga sa qai mai kinia na Luve ni tamata. ¹⁴Ni sa tautavata ko koya kei na dua na tamata sa qai ki na dua na vanua tani, ka sa kacivi ira mada na nona tamata, ka solia vi ira na nonai yau: ¹⁵sa solia vua e dua e lima na taledi, vua voki e dua e rua, vua voki e dua e dua loa lia: vi ira yadua me vaka sa dui rauti ira yadua: a sa qai qai sara yani. ¹⁶Ia ko koya sa tauria na taledi e lima sa qai ki vivoli kinia, a sa rawatia e lima voki na taledi. ¹⁷Sa va voki lia kinia ko koya sa tauria e rua, sa rawatia e rua voki. ¹⁸Ia ko koya sa tauria e dua loa, sa qai ka kelia e dua na qara, ka vunitakia kinia nai lavo ni nona turaga. ¹⁹Sa dede sara sa qai qai mai na nodra turaga na tamata koya, a sa tarogi ira. ²⁰Ia ko koya ka tauria na taledi e lima, sa qai mai ka yadia mai e lima voki na taledi, ka

tukunia, Noqu Turaga, e lima na taledi ko ni a solia mai vi au: raica, au sa rawatia e lima voki na taledi me kenai kuri. ²¹A sa tukunia vua na nona turaga, E vinaka, a tamata vinaka ka dina; ko sa dina ena ka e vica lia, au na lesi iko mo lewa na ka e levu: curu ki na marau ni nomu turaga. ²²Ko koya voki lia ka tauria na taledi e rua, sa qai mai ka tukunia, Noqu Turaga, ko ni a solia mai vi au e rua na taledi : raicia, e rua voki na taledi au sa rawatia me kenai kuri. ²³Sa tukunia vi koya na nona turaga, E vinaka a tamata vinaka ka dina: ko sa dina ena ka e vica lia, au na lesi iko mo lewa na ka e levu: curu ki na marau ni nomu turaga. ²⁴Ia ko koya ka tauria na taledi e dua loa lia, sa qai mai ka tukunia, Noqu Turaga, au sa kilai iko, ni ko sa tamata lawaki dredre, ko sa tamusukia ena vanua ko a yali ni kaburakia kinia, ka kumunia mai na vanua ko a yali ni vidaiyakia kinia: ²⁵ia kau a rere kinia, ka qai vunia na nomu taledi ena qele: raicia, koya na nomu sa tu voki vi iko. ²⁶Sa qai vosa vi koya na nona turaga, ka tukunia, A tamata ca ka vucesa! ko sa kila niu sa tamusukia ena vanua kau a yali ni kaburakia kinia, ka kumunia mai na vanua kau a yali ni vidaiyakia kinia: ²⁷ko koya lia koya e kilikili kinia kei iko mo solia na noqui lavo vi ira nai taukei ni bage, ka niu sa qai mai meu sa qai tauria na noqu kei na kenai kere voki lia. ²⁸Ko koya mo dou qai yadia tani vua na taledi, ka solia vua sa tu vi koya na taledi e tini. ²⁹Ni sa tu vua na tamata e dua na ka, ena qai soli vua ka na levu na nona: ia na tamata sa yali ni tu vua e dua na ka, ena qai yadi tani mai vua na ka sa tu vua. ³⁰Ia na tamata yali ni yaga koya mo dou dainia ki na butobuto e tuba: ena dautagi kinia, ka vasequruquru bati. ³¹Ia ena siga ena qai mai kinia na Luve ni tamata ena nonai ukuuku, kei ira vata kaya na agilose yalosavasava kece lia, ena qai tiko ena nonai tikotiko vaturaga sa vaiukuuku: ³²ena qai soqoni vata e matana na lewe ni vivanua kece lia: ena qai tawasei ira rua ko koya, me vaka nai vatawa ni sipi sa tawasei ira na sipi mai vi ira na me; ³³ia ena vatikori ira na sipi ena ligana i matau, kei ira na me ena ligana i mawi. ³⁴Ena qai tukunia na Tui vi ira ena ligana i matau, Ni qai mai, koi ikonu sa vakalougatataki vi Tamaqu, mo ni rawatia na matanitu sa varautaki me nomuni mai nai vatekivu ki vuravura: ³⁵ni kau a viakana, ka ni a solia mai vi au na kakana: au a via somi, ka ni a vasomici au: au a vulagi, ka ni yadi au ki vale: ³⁶televua, ko ni a vasulumi au; au a tauvi-mate, ko ni a mai raici au: au a tiko ena vale ni vivesu, ko ni a qai mai vi au. ³⁷Ena qai vosa vua ko ira na yalododonu, ka tukunia, Na Turaga, kimamu a raici ikonu mada ni naica ni ikonu a viakana, ka vakani ikonu? se via somi, ka vasomici ikonu? ³⁸se kimamu a raici ikonu ni naica ni ikonu a vulagi, ka yadi ikonu ki vale? se televua, ka vasulumi ikonu? ³⁹se kimamu a raici ikonu ni naica ni ikonu a tauvi-mate, se tiko ena valenivivesu, ka qai vi ikonu? ⁴⁰Ena qai vosa na Tui, ka tukunia vi ira, Au sa tukunia vaidina vi ikonu, Ni ikonu a caka vua e dua sa lailai vi ira na wekaqu koya, ni a caka vi au. ⁴¹Ena qai vosa voki lia ko koya vi ira ena ligana i mawi, Ni qai tani vi au koi ikonu sa cudruvi, kei na bukawaqa yali boko, sa varautakia me nona na tevoru kei na nona agilose: ⁴²ni kau a viakana, ko ni a yali ni solia mai vi au na kakana: au a viasomi, ko ni a yali ni vasomi au: ⁴³au a vulagi, ko ni a yali ni yadi au ki vale: televua, ko ni a yali ni vasulumi au: tauvimate, ko tiko ena valenivivesu, ko ni a yali ni mai raici au. ⁴⁴Ena qai vosa vua ko ira voki lia, ka tukunia, Na Turaga, kimamu a raici ikonu, ni naica ni ikonu a viakana, se viasomi, se vulagi, se televua, se tauvimate, se tiko e na vale ni vivesu, ka yali ni qaravi ikonu? ⁴⁵Ena qai vosa vi ira ko koya, ka tukunia, Au sa tukunia vaidina vi ikonu, Ni ikonu a yali ni caka vua e dua sa lailai vi ira koya, ikonu a yali voki lia ni caka vi au. ⁴⁶Era na qai qai ko ira koya ki na cudruvi yali ni mudu; ia ko ira na yalododonu ki na bula yali ni mudu.

Chapter 26

¹Ni sa vaotia ko Jisu na vosa kece lia koya, sa tukunia vi ira na nona tisaipeli, ²Dou sa kila sa vo lia e rua na bogi me qai caka na kana vata ni qai sivia: ena qai soli yani na Luve ni tamata me lauvako ki na kauveilatai. ³Era sa qai soqoni vata ko ira na bete levu, vata kei ira na vunivola, vata kei ira na nodra qase na tamata, ena vale ni bete levu, ko Kaiafa na yacana, ⁴a ra sa bose me ra lawakitaki Jisu me ra tauria, ka vamatea. ⁵A ra sa tukunia, Me kakua ni caka tiko na kana vata, de ra ue kinia na tamata. ⁶Ia ni sa tiko ko Jisu mai Pecani ena vale i Saimoni na vukavuka, ⁷sa qai mai vi koya e dua na yalewa sa tauria e dua na tavaya alapasita waiwai talei sara, a sa livia ki na uluna, ni sa tiko ko koya me kana. ⁸Ia ni sa raicia ko ira na nona tisaipeli, era sa cudru sara, ka tukunia, Sa dai loa lia koya ena vuku ni cava? ⁹sa rawa me volitakia na waiwai koya me levu kinia nai lavo ka me soli vi ira na dravudravua. ¹⁰Ia ni sa kila ko Jisu, sa tukunia vi ira, Dou sa saga na yalewa ena vuku ni cava? sa caka vi au e dua na cakacaka vinaka. ¹¹Ni sa tiko vadua kei ikodou ko ira na dravudravua; ia koi au, kau na yali ni tiko vadua kei ikodou. ¹²Ni sa sova ko koya nai lumu koya ki na yagoqu, sa caka me noqui lumu ni bulu. ¹³Au sa tukunia vaidina vi ikodou, Ena viyasana kece lia e vuravura taucoko ena vunautakia kinia nai tukutuku vinaka koya, ena bau tukuni voki lia kinia na ka sa caka na yalewa koya, me kenai divi. ¹⁴Sa qai dua vi ira na lewe tinikarua, sa vatokai ko Jutasa Isikarioti, sa qai vi ira na bete levu, ¹⁵ka tukunia, A cava dou sa via solia vi au, kevaka kau na soli koya yani vi ikodou? A ra sa varautakia vua e tolusagavulu na tiki ni siliva. ¹⁶a mai na siga koya sa varaicia ko koya na gauna e rawarawa me soli koya kinia. ¹⁷Ia enai matai ni siga ni kana madrai sa yali ni valeveni, sa qai mai vi Jisu ko ira na tisaipeli, ka tukunia vua, Evei na tikinia ko ni sa vinakatia me kitou varautakia mo ni kania kinia na ka ni qai sivia? ¹⁸A sa tukunia ko koya, Qai vua na tamata koya ki na koro, ka tukunia vua, Sa tukunia nai Vavuvuli, Sa voleka na noqu siga; koi au kei ira na noqu tisaipeli, kitou na caka na kana vata ni qai sivia ena nomu vale. ¹⁹A ra sa caka na tisaipeli me vaka sa varotia vi ira ko Jisu; a ra sa varautakia mera caka na kana vata ni qai sivia. ²⁰Ia ni sa raiyavi mai, sa tiko sobu ko koya kei ira na lewe tinikarua. ²¹Ia ni ra sa kana tiko, sa tukunia ko koya, Au sa tukunia vaidina vi ikodou, ni na soli au yani e dua vi ikodou. ²²Era sa qai rarawa valevu, a ra sa vatekivu yadua me tukunia vua Noqu Turaga, koi au beka? ²³A sa vosa ko koya, ka tukunia, Ko koya kirau sa totoko vata kaya na ligana ena bilo, sai koya ena soli au yani: ²⁴sa qai na Luve ni tamata me vaka sa volai ena vukuna: ia sa ca vua na tamata ko ya sa solia yani na Luve ni tamata! ke sa yali ni sucu mai na

tamata koya, koya sa vinaka vua.²⁵ Sa qai vosa ko Jutasa, o koya sa solia yani, ka tukunia, Vavuvuli, koi au beka? Sa tukunia vua ko koya, ko sa tukunia dina mai.²⁶ Ia ni ra sa kana tiko sa tauria na madrai ko Jisu, ia ni sa lotutakia oti, sa dovia, ka solia vi ira na tisaipeli, ka tukunia, Tauria, kania; koya na yagoqu.²⁷ Sa qai tauria na bilo ko koya, ia ni sa vavinavinaka oti, sa solia vi ira, ka tukunia, Dou somi kece kinia;²⁸ koya na noqu dra ni viyalayalati vou sa liviraki ena vukudra e lewe levu, me bokoci nai valavala ca.²⁹ Ia kau sa tukunia vi ikodou, Au na yali ni somia emuri na vua ni vaini koya, ka malua me yaco mada na siga kau na somia vou kinia vata kei ikodou ena matanitu ni Tamaqu.³⁰ Ia ni ra sa sere oti, era sa qai yani ki na ulunivanua ni violive.³¹ Sa qai tukunia vi ira ko Jisu, Dou na tarabe kece lia ena vukuqu ena bogi ni kua: ni sa volai, Au na yavitia nai vatawa ni sipi, ka ra na dui tovoci na qele ni sipi.³² Ia ni kau sa tu cake voki mai, au na qai liutaki ikodou ki Kalili.³³ Sa qai vosa ko Pita, ka tukunia vua, Kevaka ena tarabe ko ira kece lia ena vukumuni, koi au, kau na yali ni tarabe.³⁴ Sa tukunia vua ko Jisu, Au sa tukunia vi iko, Ena bogi lia ni kua, ni sa yali ni tagi mada eliu na toa, ko na cakitaki au vatolu.³⁵ Sa tukunia vua ko Pita, Kevaka edaru na mate vata, au na yali sara ni cakitaki ikonu. Sa vosa va voki lia kinia ko ira kece lia na tisaipeli.³⁶ Sa qai qai mai ko Jisu kei ira ki na dua na yasana sa vatokai ko Kecisemani, a sa tukunia vi ira na tisaipeli, Dou tiko lia koya, meu qai mada ki na vanua koya meu masu.³⁷ A sa yadi Pita ko koya kei rau na luve i Sepete, a sa vatekivu me rarawa na lomana ka yaluma sara.³⁸ Sa qai tukunia vi iratou ko koya, Sa rarawa valevu na yaloqu, me vaka kau na mate: dou tiko lia koya, me datou vatawa.³⁹ A sa qai valailai vaka ki liu ko koya, a sa cuva sobu vatoboicu, a sa masu, ka tukunia, I Tamaqu, kevaka e rawarawa, me yadi tani mada vi au na bilo koya; ia me kakua lia ni vaka na noqu lewa, me vaka lia na nomuni lewa.⁴⁰ A sa qai qai mai vi iratou na tisaipeli, a sa raici iratou ni ratou sa moce, a sa tukunia vi Pita, Oi! dou sa yali ni rawatia me datou vatawa vata ka dua loa lia na aua, ne? ⁴¹Dou vatawa ka masu, me kakua ni rawai ikodou na vere: e dina lia sa gu na yalo, ia na yago sa malumalumu.⁴² Sa qai varua ko koya ka masu, ka tukunia, I Tamaqu, kevaka e yali ni rawa me takali tani vi au na bilo koya, ka meu somicia lia, me yaco lia na nomu lewa.⁴³ Sa qai qai mai ko koya, a sa raici iratou ni ratou sa moce voki: ni sa bibi na matadratou.⁴⁴ A sa daini iratou ko koya, a sa baci qai voki yani, ka masu vatolu, a sa cavutia voki na vosa ko ya.⁴⁵ Sa qai qai mai vi iratou na nona tisaipeli, ka tukunia vi iratou, Dou moce lia, ka dou vacegu; raicia, sa voleka na gauna, a sa soli yani na Luve ni tamata ki na ligadra na tamata ca: ⁴⁶tu cake, me datou qai: raicia, sa voleka mai ko koya sa soli au yani.⁴⁷ Ia ni sa vosa tiko ko koya, raicia, sa qai mai ko Jutasa, e dua vi ira na lewe tinikarua, kei ira vata kaya e lewe levu sara era sa vaiseleiwau, ka vaiwau, mai vi ira na bete levu kei ira na nodra matua na tamata.⁴⁸ Ia ko koya sa soli koya yani sa tukunia oti vi ira e dua nai vatakilakila, ka tukunia, Ko koya kau na regucia, sai koya; tauria matua.⁴⁹ Sa qai qai sara mai vi Jisu, ka tukunia, Sa loloma, vavuvuli! a sa regucia.⁵⁰ Sa tukunia vua ko Jisu, Noqui tau, ko sa qai mai ena vuku ni cava? Era sa qai qai mai, ka tauri Jisu matua.⁵¹ Ka raicia, e dua vi ira sa tiko vata kei Jisu sa ucunia na nonai seleiwau, a sa yavitia na nona tamata na bete levu, a sa takia na daligana.⁵² Sa qai tukunia vua ko Jisu, Daramakia voki na nomui seleiwau ki na kena taga: ni ra na mate enai seleiwau ko ira kece era tauria nai seleiwau.⁵³ Ko sa nanumia beka e yali ni rawarawa vi au meu masuti Tamaqu, ka na solia sara mai vi au ko koya na agilose e tinikarua nai vavakoso ka mani vacaca? ⁵⁴Ena qai vayacoria vaevei nai Vola Tabu sa tukunia na kena yaco me vakoya?⁵⁵ Ena tiki ni bogi ko ya sa tukunia ko Jisu vi ira na lewe levu, Dou sa qai via li e dua na daubutako, ni dou sa vaiseleiwau ka vaiwau, mo dou tauri au? Au a dautiko sobu vata kei ikodou ena visiga, ka vatavuvuli ena valenisoro, ia dou a yali ni tauri au.⁵⁶ Ia sa caka kece lia na ka koya, me vayacori kinia na nodrai vola na parofita. Sa qai daini koya ko ira kece lia na tisaipeli, ka tuba.⁵⁷ Ia ko ira sa tauri Jisu era sa yadia yani vi Kaiafa na bete levu, ki na yasana era sa sogoni vata kinia na vunivola kei na matua.⁵⁸ A sa muri koya vayawa ko Pita ki na vale ni bete levu, a sa curu kinia, ka sa tiko sobu vata kei ira na ovisa, me raicia mada na kenai otiti.⁵⁹ Ia ko ira na bete levu vata kei ira kece lia na matavilewai, era vaqara eso me ra mai beitaki Jisu vailasu, me mate kinia ko koya: ⁶⁰ka mani yali ni raicia: ia, sa lewe levu era beitakia vailasu era qai mai. Ka oti sa qai qai mai e lewe rua, ⁶¹a rau sa tukunia, Ko koya koya sa tukunia, Au sa rawatia meu basukia na valenisoro ni Kalou, ka tara voki ena bogi e tolu.⁶² Sa qai tu cake na bete levu, ka tukunia vua, Sa yali na ka ko tukunia mai, ne? a cava koya erau sa beitaki iko kinia koi rau koya? ⁶³A sa galu lia ko Jisu. A sa qai vosa na bete levu, ka tukunia vua, Au varoti iko matua ena mata ni Kalou bula, mo tukunia mai vi kitou se ko iko na Karisito, na Luve ni Kalou, se yali.⁶⁴ Sa tukunia vua ko Jisu, ko sa tukunia dina mai: ia kau sa tukunia voki lia vi ikodou, Ena gauna mai muri dou na raicia na Luve ni tamata ni sa tiko ena liga i matau i Koya sa kaukauwa, ni sa qai voki lia mai ena o ni lomalagi.⁶⁵ Sa qai dresulakia na nonai sulu na bete levu, ka tukunia, Sa qai vosavacacatakia na Kalou ko koya: sa yaga vacava me so voki nai vadinadina? raicia, dou sa rogocia lia na nona vosavacacatakia na Kalou: ⁶⁶a cava dou lewa? A ra sa vosa ka tukunia, E dodonu lia me mate.⁶⁷ Era sa qai kasuvia na matana, ka vaculakia; a sa sabicia ko ira eso, ⁶⁸ka tukunia, Tukunia vi kitou, ko iko na Karisito, se ko cei sa sabici iko? ⁶⁹A sa tiko e tuba ko Pita ena rara ni vale, a sa dua na vada sa qai vua, ka tukunia, Ko iko voki lia ka tiko vata ki Jisu na kai Kalili.⁷⁰ A sa cakitakia ko koya e matadra kece lia, ka tukunia, Au sa yali ni kila na ka ko sa tukunia.⁷¹ Ni sa qai qai ko koya vaka ki na darava, sa dua voki sa raicia, a sa tukunia vi ira sa tiko kinia, Ko koya voki lia koya erau a tiko vata ki Jisu na kai Nasareci.⁷² A sa cakitakia voki ko koya ka bubului kinia, ka vaka, Au sa yali ni kila na tamata ko ya.⁷³ Sa dede valailai lia ka sa qai mai ko ira era a tu kinia, a ra sa tukunia vi Pita, Sa dina lia sa dua vi ira ko iko; ni sa tukuni iko na nomu vosa.⁷⁴ Sa qai vatekivu ko koya me ruru ka bubului, ka vaka, Au sa yali ni kila na tamata ko ya. Sa qai tagi sara na toa.⁷⁵ Sa qai nanumia na vosa i Jisu ko Pita, ni sa tukunia vua, Ena yali mada ni tagi eliu na toa, ko na cakitaki au vatolu. A sa curu ki tuba, ka tagi valevu sara.

¹Ni sa savulaci, era sa bosei Jisu ko ira kece lia na bete levu kei ira na nodra qase na tamata, me ra vamatea; ²Ia ni ra sa vesukia, era sa yadia yani, ka solia vi Ponitio Pailato na kovana. ³Ia ko Jutasa, ko koya ka solia yani, ni sa raicia sa lewai ko koya me mate, sa qai vivutuni, a sa vasuka na tiki ni siliva e tolusagavulu vi ira na bete levu kei ira na matua, ⁴ka tukunia, Au sa cala ni kau a soli koya sa yali ni cala me mate. A ra sa tukunia, Sa bale vacava vi kitou? Sa baleti iko lia. ⁵A sa dainia ko koya na vitiki ni siliva ena vale ni soro, ka curu yani; ka qai ki kukunataki koya. ⁶A ra sa yadia na vitiki ni siliva ko ira na bete levu, ka tukunia, Sa yali ni tara me dai ki na kato ni kamunaga ni valenisoro, ni sai sau ni mate. ⁷A ra sa qai bosea, ka volia kinia na tiki ni vanua ni dautuli kuro, me ra bulu kinia na vulagi. ⁸O koya koya sa vatokai kinia na tiki ni vanua ko ya, na tiki ni vanua ni dra, ka yacovia na siga koya. ⁹Sa qai vayacoria na ka sa tukunia ko Jeremaia na parofita, ka tukunia, Era sa yadia na tiki ni siliva e tolusagavulu, ai voli ki koya sa volitakia, ko koya era sa volia ko ira eso na luve i Isireli; ¹⁰a ra sa solia mei voli ni tiki ni vanua ni dautuli kuro; me vaka sa vosa vi au na Turaga. ¹¹A sa tu ko Jisu ena mata ni kovana, a sa tarogi koya na kovana ka tukunia, Ko sa nodra Tui na kai Jutia, se yali? A sa tukunia vua ko Jisu, Ko sa tukunia dina mai. ¹²Ia ni ra sa beitakia ko ira na bete levu kei ira na matua, sa yali ni vosa ko koya. ¹³Sa qai tukunia vua ko Pailato, Ko sa yali beka ni rogocia na kena levu ni ka era sa beitaki iko kinia? ¹⁴A sa yali voki ni saumia ko koya e dua na nona vosa; a sa kurabui valevu kinia na kovana. ¹⁵A sa dau nonai valavala na kovana ena kana vata ni qai sivia koya me serekia vi ira na lewe levu e dua na tamata vesu, ko koya era sa digitakia. ¹⁶A sa tiko vi ira e dua sa vesu tu, e rogo sara, sa vatokai ko Parapa. ¹⁷Ko koya, ni ra sa soqoni vata mai, sa tukunia kinia vi ira ko Pailato, Ko cei dou sa vinakatia meu serekia vi ikodou? ko Parapa, se ko Jisu, ko koya sa vatokai na Karisito? ¹⁸Ni sa kila ko koya era a soli koya yani ni ra sa vuvutakia. ¹⁹Ia ni sa tiko sobu ko koya enai tikotiko ni vilewai, sa talatala vua ko koya na watina, ka tukunia; Me kakua e dua na ka ko caka vua na tamata dodonu koya: ni kau sa rarawa valevu ni kua ni kau sa tadra koya. ²⁰A sa vadretakia vi ira na lewe levu ko ira na bete levu kei ira na matua, me ra kerei Parapa, ka me mate ko Jisu. ²¹Sa qai vosa na kovana, ka tukunia vi ira, Ko cei vi rau na lewe rua dou sa vinakatia meu serekia vi ikodou? Era sa tukunia, Ko Parapa. ²²Sa tukunia vi ira ko Pailato, A cava meu qai caka vi Jisu, ko koya sa vatokai na Karisito? Era sa tukunia kece lia vua, Me lauvako lia ki na kauveilatai. ²³Sa qai tukunia na kovana, A cava na ka ca sa caka ko koya? A ra sa qai qoqolou valevu cake, ka tukunia, Me lauvako lia ki na kauveilatai. ²⁴Ni sa raicia ko Pailato sa yali ni yaco na nona vosa, ka sa ue mai ko ira na tamata, sa qai yadia e dua na wai, a sa vuluvulu e matadra na lewe levu, ka tukunia, Koi au. Kau na yali ni tarogi ena vuku ni mate ni tamata dodonu koya: ena baleti ikodou lia. ²⁵A ra sa qai vosa kece na tamata, ka tukunia, Me baleti kimamu kei ira voki lia na luvei kimamu, na nona mate. ²⁶Sa qai sereki Parapa vi ira ko koya, ia ni sa vakanakuitataki Jisu mada, sa qai solia yani me vakoti ki na kauveilatai. ²⁷Ia ko ira na sotia ni kovana era sa yadi Jisu ki na vale ni turaga, ka vasoqoni ira vata kinia na mata sotia taucoko. ²⁸A ra sa luvatia na nonai sulu, ka vasulumia ena dua nai sulu damudamu. ²⁹Ka ra sa qai talia e dua nai sala ena wa-votovotoa, era sa vaisalataki koya kinia, ka dainia ena ligana i matau e dua na dravo: a ra sa tekiduru e matana, a ra sa valialiai koya, ka tukunia, Sa loloma, na nodra Tui na kai Jutia! ³⁰A ra sa qai kasuvia, ka yadia na dravo, ka warocia na uluna. ³¹Ia ni ra sa valialia oti, era sa luvatia vua nai sulu, ka vasulumia ena nonai sulu dina; ka yadia yani mera vakotia ki na kauveilatai. ³²Ia ni ra sa qai yani, era sa raicia e dua na kai Kirini, ko Saimoni na yacana: ko koya era sa vasauraratakia me colatia na nona kauveilatai. ³³Ia ni ra sa yaco ki na yasana sa vatokai ko Kolikoca, (a kenai balebale, Na yasana ni qavokavoka,) ³⁴era sa solia vua na wai wiwi sa viwaki vata kei na ka gaga me somia: ia ni sa tovolea ko koya, sa bese ni somia. ³⁵Era sa qai vakotia ki na kauveilatai, a ra sa vota na nonai sulu, ena vawiri madigi: me vayacoria kinia na ka sa vosatakia na parofita, Era sa vota vi ira na noqui sulu, ia na noqui tutuvi era sa caka kinia na vawiri madigi. ³⁶A ra sa tiko sobu ka vatawai koya mai koya. ³⁷A ra sa vakotia i colo me donuya na uluna nai vola ni ka sa beitakia vua: KOYA KO JISU, NA NODRA TUI NA KAI JUTIA. ³⁸Sa qai lauvako vata kaya ki na kauveilatai e lewe rua na daubutako, e dua ena ligana i matau, ka dua ena ligana i mawi. ³⁹Ia ko ira sa qai voli, era sa vosavacacatakia, ni ra sa kurea na uludra, ⁴⁰ka tukunia, Ko iko sa basukia na valenisoro, ka tara ena bogi e tolu, vabulai iko mada: kevaka ko sa Luve ni Kalou, mo siro sobu mai na kauveilatai. ⁴¹Sa va voki lia kinia ko ira na bete levu, vata kei ira na vunivola vata kei ira na matua, era sa valialia, ka tukunia, ⁴²Ko koya sa dau vabulai ira na tani; sa yali ni vabulai koya rawa: Sa nodra Tui na Isireli ko koya, me siro sobu ni kua mai na kauveilatai, kimamu na qai vabauti koya: ⁴³sa dauvararavi ko koya vua na Kalou; me vabulai koya ni kua ko koya, kevaka e vinakati koya: ni sa tukunia, Oi au na Luve ni Kalou. ⁴⁴Oi rau voki lia na daubutako, eratou a vakotia vata kaya ki na kauveilatai, erau sa valialiai koya vakinia. ⁴⁵Sa qai butobuto na vanua taucoko, sa vatekivu mai nai ka ono ni aua ka yacovia nai ka ciwa ni aua. ⁴⁶Ia ena ka ciwa ni aua sa kaci ko Jisu ena domo levu, ka tukunia, Ilai, Ilai, lama sapakicani? a kenai balebale, Noqu Kalou, Noqu Kalou, ko sa daini au ena vuku ni cava? ⁴⁷Ia ka so vi ira sa tu voleka, ni ra sa rogocia, era sa tukunia, Na tamata koya sa kacivi Ilaija. ⁴⁸A sa cici sara e dua vi ira, a sa tauria e dua na vutovuto, ka tonisua ena wai wiwi, ka vivia ki na dua na dravo, a sa vasomi koya. ⁴⁹A sa tukunia ko ira sa vo, Dainia mada; me da raicia se na qai mai ko Ilaija me vabulai koya, se yali. ⁵⁰Ia ko Jisu, ni sa kaci voki ena domo levu, sa qai dainia na yalona. ⁵¹Ka raicia, sa tawase rua nai lati ni valenisoro mai na tikinia e colo ka yadiia ki ra; a sa tavuki na vanua, a sa kavida rua na vivatu lelevu; ⁵²a sa dolavia na vibulubulu; sa levu voki lia na yagodra na yalododonu ka moce, sa tu cake voki mai; ⁵³ia ni sa tu cake voki mai na mate ko koya, era sa qai mai na vibulubulu, ka qai ki na koro tabu, ka sa rairai vi ira na lewe levu. ⁵⁴Ia na turaga ni valu, vata kei ira sa tiko vata kaya me vatawai Jisu, ni ra sa raicia na tavuki ni vanua, kei na veika sa yaco, era sa rere valevu, ka tukunia, E dina lia sa Luve ni Kalou ko koya koya. ⁵⁵Era sa lewe levu voki lia na yalewa era sa varaicia vayawa, ko ira era a muri Jisu mai Kalili, ni ra sa dauqaravi koya: ⁵⁶e dua vi ira ko Meri na yalewa ni Makitala, vata kei Meri na tinai Jemesa vata kei Josese, kei na tinadrau na luve i Sepete. ⁵⁷Ia ni sa raiyavi, sa qai mai e dua na tamata

vutuniyau, na kai Arimacea, na yacana ko Josefa, ko koya voki lia sa tisaipeli i Jisu: ⁵⁸sa qai vi Pailato ko koya, ka kerea na yagoi Jisu. Sa qai tukunia ko Pailato me soli na yagona: ⁵⁹a sa yadia na yagona ko Josefa, ka solegia ena dua nai sole lineni sa savasava, ⁶⁰a sa vadavoria ena nonai bulubulu vou, ka takia ko koya ena vatu: a sa vaqigicia e dua na vatu levu ki na darava ni bulubulu, ka qai voki yani. ⁶¹A sa tiko mai kinia ko Meri na yalewa ni Makitala, kei na Meri kadua, erau sa tiko sobu ka donuya nai bulubulu. ⁶²Ia ena savulaci ena siga sa taravia na siga Varau, era sa soqoni vata vi Pailato ko ira na bete levu kei ira na Farisi, ⁶³a ra sa tukunia, Ikonu na Turaga, kitou sa nanumia ni sa tukunia na dauvivacalai ko ya, ni sa bula tiko, Me oti mada e tolu na bogi kau na qai tucake-tale mai: ⁶⁴ko koya mo ni qai lewa me sogo vakaukauwa nai bulubulu me oti mada nai katolu ni bogi, de ra qai mai na nona tisaipeli, ka butakocia, ka qai tukunia vi ira na tamata, Sa tu cake voki mai na mate ko koya: ena qai levu cake kinia na vivacalai emuri, ka ca valailai ko ya eliu. ⁶⁵Sa qai tukunia vi ira ko Pailato, Sa tu lia vi ikodou nai vatawa eso: dou qai, dou vadeitakia me vaka dou sa rawatia. ⁶⁶Era sa qai qai, a ra sa sogotia vakaukauwa nai bulubulu, ka ra sa dregatia na vatu, ka lesia eso na sotia me vatawa.

Chapter 28

¹Ia ni sa oti na siga ni vacecegu, a sa kida nai matai ni siga ni wiki, sa qai qai mai ko Meri na yalewa ni Makitala kei na Meri kadua, me rau raicia nai bulubulu. ²Ka raicia, sa tavuki oti valevu na vanua; ni sa dua na agilose ni Turaga sa sobu mai lomalagi, a sa qai mai ka vaqigicia tani na vatu, a sa tiko e delana. ³A sa vaka na liva na matana, a sa vulavula na nonai sulu me vaka na uca vulavula. ⁴A ra sa sautaninini na sotia era sa vatawa ni ra sa rerevakia, a ra sa yaco me vataki ira sa mate. ⁵A sa qai vosa na agilose, ka tukunia vi rau na yalewa, Drau kakua ni rere; ni kau sa kila drau sa vaqarai Jisu, ko koya ka lauvako ki na kauveilatai. ⁶Sa yali ena tikinia ya ko koya: sa tu cake voki, me vaka na nona vosa. Drau qai mai, mo drau raicia na yasana ka koto kinia na Turaga. ⁷Ia drau qai vatotolo, ka tukunia vi ira na nona tisaipeli ni sa tu cake voki mai na mate ko koya; ka kila, sa liutaki ikodou ki Kalili: dou na raici koya kinia: kila, au sa tukunia vi ikodrau. ⁸A rau sa qai vatotolo mai nai bulubulu ni rau sa rere ka reki valevu; a rau sa cici me tukunia vi ira na nona tisaipeli. ⁹Ka raicia, sa tavaki rau ko Jisu, ka tukunia, Sa loloma. Erau sa qai toro vua ka tauria na yavana, ka varokoroko vua. ¹⁰Sa qai tukunia vi rau ko Jisu, Drau kakua ni rere; drau qai ki tukunia lia vi ira na wekaqu me ra qai ki Kalili; ia era na raici au mai kinia. ¹¹Ia ni rau sa qai yani, raicia, eso vi ira nai vatawa era sa qai ki na koro, a ra sa tukunia vi ira na bete levu na ka kece sa qai yaco. ¹²Ia ni ra sa soqoni vata kei ira na matua, ka sa bosea, era sa qai solia valevu nai lavo vi ira na sotia, ¹³ka tukunia, Dou vaka, Sa qai mai ena bogi ko ira na nona tisaipeli, ka butakocia na yagona, ni kimamu a moce tu. ¹⁴a kevaka ena rogocia na kovana, kitou na valomavinakataki koya, ka varurugi ikodou. ¹⁵A ra sa tauria nai lavo, a ra sa caka me vaka era sa vatavulici kinia: a sa dautukuni tiko lia na vosa koya vi ira na kai Jutia ka yacovia na siga ni kua. ¹⁶A sa qai ki Kalili ko ira na tisaipeli na lewe tinikadua, ki na ulunivanua ka tukunia vi ira ko Jisu. ¹⁷Ia ni ra sa raici koya, era sa varokoroko vua: ia sa yali ni vadinatia ko ira eso. ¹⁸A sa qai mai ko Jisu ka vosa vi ira, ka tukunia, Sa soli mai vi au na lewa kece lia mai lomalagi kei vuravura. ¹⁹O koya mo dou qai qai, ka valotutaki ira na lewe ni vivanua kece lia, ka papitaisotaki ira ena yaca ni Tamamudou, kei na Luvena, kei na Yalo Tabu, ²⁰vavulici ira me ra vabautia na ka kece kau a vosa kinia vi ikodou: ka mo dou kila, au sa tiko vata kei ikodou ena visiga kece lia, ka yacovia nai vataotioti kei vuravura. Emeni.